

VERSLAG

Commissie Samenleving

BV24.0098

Datum vergadering : 14 november 2024

Aanwezig in de raadszaal

Commissieleden

Leefbaar 3B : Marjolein Gielis, Leon Erwich, Roy Diepeveen - Van de Merwe
WIJ Lansingerland : Jan Alsemgeest, Adelkarim Afalah
CDA : Nelleke Bouman-Quist, Dave Bergwerff, Arnold Oosterlaan
VVD : Marloes Draak, Boris Wezenberg, Eric Kampinga,
D66 : Ronald van der Stad, Sander Smolders
CU : Paul Lieverse, Annette Molenaar-Van der Beek
GroenLinks : Selgei Gabin, Manon van Splunter
PvdA : Sonnie Biharie, Nanno Scheringa
VOOR Lansingerland : Petrine van Olst

Wethouders : Simon Fortuyn, Michiel Muis, Titia Clossen en Leon Hoek

Voorzitter : Matthijs Machielse

Commissiegriffier : Rianne Kokke

Afwezig

PvdA : Hamid Azzouzi, Valmir Xhemaili
GroenLinks : Marko Ruijtenberg

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter: Goedenavond, dames en heren. Het is donderdagavond 14 november 2024 en het is weer tijd voor onze maandelijkse commissie samenleving. Hartelijk welkom, kijkers thuis, volle publieke tribune. Hartelijk welkom, collegeleden, alle vier de wethouders aanwezig vanavond. Dat is ook wel eens leuk. Uitgebreide ambtelijke ondersteuning en natuurlijk u commissieleden en aan mijn rechterzijde onze vaste commissiegriffier. Ik ben blij dat u er allemaal bent, want het is november. En vorig jaar wist ik u rond deze tijd al te melden dat het best spannend zou gaan worden met de intocht van Sinterklaas. En ook dit jaar is het niet anders, kan ik u vertellen. Sinterklaas is vanavond gevallen tussen de banketstaven en de stoomboot staat vast voor een brug die gesloten blijft, dus het is nog maar zeer de vraag of zaterdagochtend de intocht wel door kan gaan. Dus ik ben blij te zien dat u allen uw kinderen thuis tot bedaren heeft kunnen brengen en hier aanwezig bent deze avond. Hartelijk welkom. U heeft verder deze avond geen mededelingen mijnerzijds. Maar ik zou graag een vertegenwoordiging van de adviesraad Sociaal Domein even het woord willen geven voor een mededeling van hun zijde. Mevrouw Bovens, u heeft het woord.

Mevrouw Bovens: Dank u wel, voorzitter. Heel fijn dat ik even hier wat mag vertellen. Zoals jullie allemaal weten, probeert de adviesraad Sociaal Domein ieder jaar een thema-avond te organiseren. Vorig jaar hebben we over schuldhulpverlening gehad, dit jaar, omdat het zo een belangrijk onderwerp is, wilden we thema jeugd bij de kop pakken. Nu is het zo dat we in overleg met de gemeente bekeken hebben welk onderdeel van de nieuwe Jeugdwet en het hervormingsprogramma voor ons een goed thema zou zijn. In september is er de jeugdconferentie hier geweest, georganiseerd door de gemeente, waar we heel veel met elkaar ook hebben kunnen bespreken. En wij dachten toen, dan heeft het niet zoveel zin om in oktober, november weer een conferentie over hetzelfde onderwerp te houden. Nu is het zo dat we zover zijn dat we het onderwerp toekomstbestendige jeugdzorg als onderwerp hebben genomen en dat 5 februari 2025 de thema-avond is. Dus het zou heel fijn zijn als u safe the date, dit al in uw agenda wil zetten. Via de griffie zullen we ook nog de uitnodiging sturen. We gaan verder heel druk met alle voorbereidingen, we denken dat het een heel mooi programma wordt. We willen vooral de ouders betrekken. Want daar gaat het toch ook om, hoe kunnen we op een andere manier samen kijken naar een andere manier van jeugdhulp? We proberen dat met een spreker die aanspreekt met stellingen. Dus graag

allemaal 5 februari 2025, als u dat wilt reserveren in de agenda. Het is hier in de school weer hiernaast, Wolfert. Dus dat is allemaal makkelijk te bereiken. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Bovens. Voor de zekerheid nog even, hoe laat is dat, 5 februari?

Mevrouw Bovens: Half acht.

De voorzitter: Half acht 's avonds. Dan kunt u dat allemaal in uw agenda noteren, 5 februari half acht, dank u wel voor de uitnodiging namens de adviesraad Sociaal Domein. Dan gaan wij verder met onze commissie avond.

2. Insprekers

De voorzitter: Dan komen we bij agendapunt twee, de insprekers, die zijn deze avond niet gemeld.

3. Vaststellen verslag vergadering dd 12 september

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt drie, het vaststellen van het verslag van de vorige vergadering. Dat betreft in dit geval het verslag van 12 september. 1 oktober hebben wij geen commissievergadering gehad. Heeft iemand daar nog opmerkingen over? Dat is niet het geval, dan is dat verslag bij deze vastgesteld.

4. Vaststellen agenda en inventarisatie rondvragen

De voorzitter: En gaan wij naar het vaststellen van de agenda van deze avond. Ik heb voor u twee bespreekpunten en een stuk ter advisering aan de raad, met reguliere spreektijden en geen rondvragen. Gaan we het daarmee zo doen, deze volgorde? Dat lijkt mij dan ook helder. Dank u wel daarvoor.

5. Bespreekpunten

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt vijf, de bespreekpunten en zoals gezegd, we hebben er twee en de bespreekpunten zijn zaken waarover uw mening, input, standpunten, wensen en bedenkingen gevraagd worden, maar waar we vanavond niet met elkaar over beslissen.

a. Oplossingsrichtingen Financiën voor de maatschappelijke voorzieningen in Wilderszijde en de onderwijshuisvesting in het IHP

De voorzitter: En wij beginnen met agendapunt vijf A, dat zijn de oplossingsrichtingen financiën voor de maatschappelijke voorzieningen in Wilderszijde en de onderwijshuisvesting in het IHP. Dan denkt u, waar gaat dat nou allemaal over? Nou, dat gaat eigenlijk over het huisvestingsplan voor onze scholen, laten we het heel praktisch maken. En dan met name over de financiële knelpunten die zijn ontstaan bij de ontwikkeling van deze maatschappelijke voorzieningen in met name Wilderszijde en ook de uitvoering van het volledig huisvestingsplan 2020-2024. Dat gaat over een tekort van afgerond ruim 22 miljoen euro en het college heeft meerdere oplossingsrichtingen voorgesteld waar vanavond uw mening over wordt gevraagd. Dus geef vooral uw overwegingen en bedenkingen mee aan het college deze avond voor die voorgestelde financiële oplossingsrichtingen, want dan kan daarmee het college tot een definitieve afwikkeling komen. Is dat voor iedereen helder? Dat is denk ik het geval.

Eerste termijn

De voorzitter: Dan ga ik de eerste termijn aan de zijde van de commissie openen. Wie mag ik daarvoor het woord geven? Ik zie de heer Lieverse. Mijnheer Lieverse, u heeft het woord.

De heer Lieverse: Ja, dank u wel, voorzitter. Toen we deze stukken ontvingen, was dat best schrikken. Juist omdat we de raadsinformatiebrieven vanaf januari kregen, is de overschrijding van nu miljoenen onverwacht. Woordkeus als er zijn knelpunten, vinden we een eufemisme. Overigens zijn we ingenomen met de zorgvuldig opgestelde raadsinformatiebrieven, dus we willen graag dat hiermee doorgegaan wordt. De koppeling met de opgave Wilderszijde is eveneens een verrassing. Woordkeuze als twee sporen komen samen, is wel heel bondig om de onverwachte koppeling te onderbouwen. Met enorme overschrijdingen aankomen terwijl de stukken voor de begroting net verstuurd zijn, suggereert eveneens dat het uit de lucht komt vallen. We vinden dat eigenlijk knudde, populair gezegd, maar dat gezegd

hebbend willen we nu vooruitkijken. Het onderwerp van het bespreekstuk, de uitgebreide stukken van 22 oktober en zeker ook de aanvullende antwoorden op onze technische vragen van 6 november, daarvoor onze complimenten, want die schetsen een helder beeld. De dilemma's zijn duidelijk, de oplossingsrichting, ik gebruik expres enkelvoud, ook. Het gaat om de opgave Wilderszijde die we eerder hebben vastgesteld en waarover we in juni nog een boeiende presentatie hebben gekregen. Het gaat om de onttrekking van inzetten van GREX-winsten uit de algemene reserve. Het gaat om realisatie van het IHP zoals onze raad het reeds heeft vastgesteld. En nu dan een actualisatie ervan. Zo mooi dat de schoolbesturen in het OOGO al overeenstemming hebben bereikt over allerlei zaken als prioritering enzovoorts, iets waarover we ook in onze onderwijsvisie hebben afgesproken dat we daar een groot belang aan hechten. Er is een alternatief scenario in de stukken te vinden. Daarin zien we alleen maar verliezers. Dat zou uitstel van scholenbouw betekenen. Het zou verarming van de opzet van wilde zijden betekenen. Daar gaan we niet in mee. Er is afgelopen jaar heel veel werk verzet in talloze overleggen. Ga er nu mee aan de slag, is ons advies aan het college. Er is een prioritering vastgesteld in die overleggen. Handel daarnaar. Ja, er is voor het hele pakket inclusieve actualisatie van het IHP veel meer geld nodig dan eerder bedacht. Maar publicaties van de VNG zien, als we die lezen, die laten we zien dat het onderwijs Nederlands, dat het daar schering en inslag is. Uitstel zal dus alleen maar tot verdere stijging van kosten leiden. Onze voorkeur, heb ik daar ook al laten merken, heel het scenario een integraal ter hand nemen en ten tweede, kom hiervoor in december met een raadsvoorstel, zodat de schoolbesturen voor januari uitsluitel hebben. We vinden het al een gemis dat oktober werd overgeslagen, we zouden het een groot gemis vinden als december ook al overgeslagen wordt. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Lieverse. Dan ga ik verder naar de heer Afalah van WIJ Lansingerland.

De heer Afalah: Ja. Dank u voorzitter. Geacht leden van de commissie, beste inwoners van Lansingerland en allen die aanwezig zijn. Vandaag bespreken we een belangrijke stap in de ontwikkeling van onze wijk Wilderszijde. Het college heeft ons geïnformeerd over twee belangrijke opgaven. De realisatie van maatschappelijke voorzieningen, waaronder basisscholen, een sporthal en een ontmoetingsruimte en de tweede actualisatie van het integraal huisvestingsplan, IHP 2024. Deze plannen zijn essentieel voor de toekomst van onze gemeenschap, ze bieden niet alleen ruimte voor onderwijs en sport, maar creëren dus ook die ontmoetingsplekken die onze sociale cohesie versterken. Helaas worden we ook geconfronteerd met aanzienlijke financiële knelpunten, de kosten zijn veel hoger dan eerder geraamd, voor Wilderszijde bijvoorbeeld praten we al over 20 miljoen, afgerond. Terwijl voor het IHP een verhoging van meer dan 9 miljoen nodig is. Dit is een situatie die we niet kunnen negeren. Toch zijn er, gelukkig, oplossingen voorgesteld. Het college biedt ons twee opties, oftewel vasthouden aan onze ambities met de financiering uit de algemene reserve, ofwel de ambities bijstellen binnen de financiële kaders die eerder gezet waren. Wij van WIJ Lansingerland zijn van mening dat we moeten kiezen voor de eerste optie. Dit betekent dat we de plannen voor de sporthal en ontmoetingsruimte naast de basisscholen moeten doorzetten. Deze voorzieningen zijn namelijk cruciaal voor de leefbaarheid van onze wijk en bieden onze inwoners kansen om zich te ontwikkelen en elkaar te ontmoeten. Tegelijkertijd willen we als partij een kritische noot plaatsen over het proces. De communicatie en de afstemming met betrokken partijen zoals schoolbesturen, inwoners en de raad, kunnen beter. De financiële overschrijdingen zijn een duidelijk signaal dat er meer aandacht moet zijn voor een goed doordacht en compleet programma van eisen aan de beginfase. We moeten deze situatie gebruiken om in de toekomst veel beter voorbereid te zijn. Desondanks zijn we van mening dat we deze plannen moeten steunen. De voordelen van onze gemeenschap wegen op tegen de financiële uitdagingen. Het college heeft de kans om met de beschikbare middelen de toekomst van Wilderszijde veilig te stellen. Dit is een kans die we niet mogen laten liggen. In de beantwoording van verschillende vragen zijn voor WIJ Lansingerland enkele zaken duidelijk geworden. We zijn blij te horen dat de bouw op Wilderszijde van de semi-permanente gebouwen gaan starten in 2025. Dat biedt duidelijkheid, in ieder geval voor de schoolbesturen, ook al betekent het dat de start in 2025 waarschijnlijk niet haalbaar is. We begrijpen dat dit teleurstellend kan zijn voor de scholen, maar het is goed dat zij nu duidelijkheid hebben. Daarnaast lees ik ook dat het de voorkeur heeft om in augustus 2025 lege lokalen beschikbaar te stellen voor de start van een nieuwe school, De springplank. Dit is een positieve ontwikkeling, zeker gezien de leegstand in bepaalde schoolgebouwen. Ik verzoek en ik sluit me aan bij de heer Lieverse, ik verzoek dan ook het college om de tweede actualisatie zo snel mogelijk af te ronden, zodat de scholen in januari al duidelijkheid hebben wat ze moeten doen richting de zomer. Laten we dus samen kiezen voor de toekomst waarin we investeren. Waarom wij investeren in de leefbaarheid, verbinding een groei van Wilderszijde en laten we deze plannen steunen en zo een belangrijke stap zetten richting een sterke en betrokken gemeenschap. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Afalah. Mevrouw Gielis, Leefbaar 3B.

Mevrouw Gielis: Ja, dank u wel voorzitter. Leefbaar 3B is van mening dat dit dossier al veel te lang loopt zonder dat er daadwerkelijk stappen worden gezet. Er is veel gepraat en weinig wol. Dat moet veranderen. De nood is hoog. Bij alle schoolbesturen is er onnodige extra stress en wij willen snelle actie. Langer wachten met het nemen van beslissingen kost nog veel meer tijd en nog veel meer geld. Vooral dat laatste is natuurlijk ook een groot probleem. De bouwkosten worden er niet minder om als we nog langer wachten en besluiteloos blijven. We hebben het nu al over ruim 20 miljoen overschrijding. De nood is hoog. Leefbaar 3B heeft het gevoel dat we een beetje met de rug tegen de muur staan en dat is een naar gevoel. En wij willen dat gevoel ombuigen naar een positieve houding. Het college biedt ons oplossingsrichtingen en dat is fijn. Dat klinkt positief. Oplossingsrichtingen voor zaken die ze wel zelf veroorzaakt hebben, deels zelf veroorzaakt hebben. Want natuurlijk kan het college er niets aan doen dat bouwkosten zijn gestegen, maar over het feit dat de geraamde bedragen niet jaarlijks zijn geïndexeerd, kunnen we alleen maar opmerken dat dat een tekortkoming is en daarbij bleek het programma van eisen niet helemaal compleet, ook een tekortkoming. De groei van het aantal inwoners had ook iets beter voorspeld kunnen worden, maar het is nu eenmaal een feit waar we nu mee te maken hebben. En over het feit dat onze wettelijke taak voor onderwijshuisvesting slechts voor twee derde wordt gedekt uit de inkomsten van de rijksoverheid, daar kunnen we alleen maar opmerken, dat is een kat naar het Rijk en niet naar het college, geen geld, geen Zwitsers. Ik moest even Don zijn woorden herhalen. We hebben de oplossingsrichtingen van het college aandachtig bestudeerd en we hebben wel, we missen in dit voorstel een heel klein beetje de onderbouwing van de consequenties. Bijvoorbeeld we snappen dat twee gymzalen geen recht doen aan de wensen en één sporthal met een kantine beter multifunctioneel kan worden ingezet en dat het maar een heel klein beetje extra kost. Maar we missen gewoon een beetje de duidelijkheid hierom. Een heel klein beetje beter totaalplaatje hadden wij meer gewenst, maar wij onderschrijven de woorden van ChristenUnie en van WIJ Lansingerland, uitstel leidt tot verdere kostenstijgingen en dat is absoluut niet wenselijk. Wat ons betreft zullen we zo snel mogelijk aan de slag moeten. Liever gisteren dan vandaag. Niet alleen voor nu, maar ook voor later herstelwerk en de frustraties bij de scholen die het al moeilijk genoeg hebben. Dus wij onderschrijven de woorden van de ChristenUnie en WIJ Lansingerland, gaag zo snel mogelijk aan de slag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Gielis. De heer Bergwerff, CDA.

De heer Bergwerff: Voorzitter, dank u wel voor het woord. Kijk, wij hebben het hier vanavond over 30 miljoen. 30 miljoen euro die gevraagd wordt voor de nodige projecten. Waarom is die 30 miljoen nodig? Dat snappen wij, bouwkosten zijn fors duurder geworden de afgelopen jaren. Personeelskosten die schieten door het dak en de hoge grondstoffen natuurlijk. Wat voorlopig nog niet stabiel is, dat blijft geloof ik nog stijgen de komende jaren, als je het allemaal mag geloven. In die zin ga ik echt geen andere dingen zeggen dan voorgaande sprekers. Laat ik wel beginnen met dat we een jaar geleden een beeldvorming hadden waar we in meegenomen waren dat er overschrijdingen zouden plaatsvinden in het IHP. Dat kwam ook niet uit de lucht vallen, daar waren we best wel op voorbereid. Waar we wel erg van schokken, is het gedeelte van Wilderszijde, dat is eigenlijk het grootste gedeelte van het gevraagde bedrag. Ja, we spreken toch over een aanzienlijk bedrag en procesmatig hadden we wellicht toch wel eerder meegenomen kunnen worden, ingelicht kunnen worden, zodat het niet zo uit de lucht kwam vallen. De heer Lieveerse zei dat ook al. Daar sluit ik me volledig bij aan. De vraag nu luidt dus, willen we dat geld beschikbaar stellen, zoals het college dat vraagt. We praten inderdaad over scenario's, maar eigenlijk is er maar één scenario, we staan inderdaad met onze rug tegen de muur, want het moet gewoon gebeuren. Dus ons antwoord is ook ja, goede schoolgebouwen zijn nodig voor goed onderwijs voor onze kinderen en wij kunnen de uitvoering in Wilderszijde ook absoluut niet beargumenteren om dat niet te doen of te versoberen of wat dan ook. Nee, dat moet gewoon gebeuren zoals we dat hadden afgesproken. Wat ons betreft, primair inclusief het onbeschikte deel uit het IHP moet ik eerlijk zeggen dat we wel enigszins zijn gaan twijfelen na het lezen van de verslagen, die OOGO-verslagen van de ChristenUnie, want daaruit bleek toch ook wel dat de schoolbesturen redelijk consensus hadden om die groep drie en vier uit de tabel dus uit te stellen. Daaraan toegevoegd wel meteen, want dat gaat dan over 7 miljoen euro, daaraan toegevoegd wel dat wij niet per se het voordeel zien om dat uit te stellen. Ik laat me overtuigen als iemand met hele goede argumenten komt, maar wij zien, dit moet toch gedaan worden. We willen dat het gedaan wordt. Ook dat onbeschikte deel. Dus primair zeggen wij, laten we gewoon het geld reserveren en laten we gewoon zo snel mogelijk gaan uitvoeren en de plannen voortzetten zoals primair bedacht. Wat betreft het bedrag waaruit te betalen, er wordt gesproken over de algemene reserve, er wordt gesproken over die GREX-inkomens inkomsten van Wilderszijde. Kijk, dat laatste heeft natuurlijk onze voorkeur, zeker als dat blijkt mee te vallen, dus dat dat meer is dan we hadden gedacht oorspronkelijk. Omdat ik denk, de meerderheid van deze commissie wil toch zoveel mogelijk van die algemene reserve afblijven zolang dat mogelijk is. Dus wellicht kan de wethouder daar iets over zeggen? Misschien loop ik echt op de zaken vooruit, kan die dat nog niet, dus uit welk potje het wel of niet betaald kan worden? Maar ja, ik denk dat ons antwoord duidelijk is. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bergwerff. Mevrouw Gabin, GroenLinks.

Mevrouw Gabin: Ja, voorzitter. Het zijn forse tekorten, maar ook GroenLinks wil vooruitkijken. Bij het realiseren van maatschappelijke voorzieningen en nieuwbouwprojecten in Wilderszijde is het gewoon heel erg belangrijk om te investeren in duurzame technieken, zoals onder andere gevelinstallaties en zonnepanelen. En het is belangrijk omdat meteen direct bij de bouw te gaan doen. Want deze voorzieningen achteraf toevoegen, is vaak economisch niet rendabel, terwijl ze juist heel erg belangrijk zijn om te voldoen aan de energie neutrale ambities. De extra investering die ervoor nodig is, verdient zich terug in lagere energiekosten en duurzame toekomst. Het alternatief, zoals blijkt uit de stukken, zou ons op termijn duurder komen te staan. Dus nou ja, GroenLinks is voor oplossingsrichting A of scenario een. Laten we Wilderszijde een voorbeeldwijk maken waarin duurzaamheid voorop staat en passen bij de ambities van Lansingerland.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Gabin. De heer Scheringa, PvdA.

De heer Scheringa: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, om maar gelijk met de deur in huis vallen, Partij van de Arbeid vindt dat we de ambities die we hebben, moeten handhaven. Collega's hebben het ook al gezegd, uitstel levert jaren vertraging op, het zal ook duurder worden en onze kinderen en onze onderwijzers verdienen gewoon goede gebouwen. Voor de rest ENG handhaven, ook met oog op de toekomst, dat lijkt ons ook een goed plan. Als we het later moeten doen, maakt het alleen maar duurder, dus dan zou het nog meer geld kosten. In de beeldvorming is ook gezegd van ja, ook als we uitstellen, uiteindelijk moeten we het geld toch betalen, met waarschijnlijk nog indicatie en alles is ook duurder. Ja, dat er geen indexatie is, dat verbaast ons enigszins. Daardoor lijkt het alsof we te veel winst gepakt hebben, misschien in de afgelopen jaren dat we nu moeten betalen. We zijn vooral blij dat in de plannen zoals ze nu staan, dat de indexatie wel meegenomen is. Dus we hopen dat dan niet meer tegen te komen bij het volgende actualisatie en het nieuwe IHP. GREX-winst inzetten, de collega van het CDA heeft het ook gezegd, in principe vinden we het ook wel enigszins logisch in die zin, er is geld verdiend of lijkt geld verdiend te gaan worden. Dat is natuurlijk nog geen garantie op deze wijken, dus als dat nou een tegenvaller is, dan daar iets uit terugpakken. Dus dat zal uit de algemene reserve zijn. En ja, voor de rest, over die niet beschikte projecten, mijn collega van het CDA, die noemt het ook even. Kijk, ik zit daar nog even een beetje op te kauwen, zeg maar, want in principe zouden we zeggen van, laten we dat gewoon doen, we hebben het afgesproken. Maar ik zit nog een beetje, ik weet niet of er capaciteit nog is. Het loopt ook toch wel op een gegeven moment naar het einde toe van het IHP. De kostenraming is ook niet bijgewerkt van die punten. Het stand is van ruim 7 miljoen, maar de schatting is ook 7 miljoen. Dus nou ja, ik denk dat daar nog wel geld aan bij moet komen, waardoor het nog duurder wordt, dus dan boven de 30 miljoen uitkomt. Dus daar wacht ik nog even op. Misschien dat er nog een inzicht komt van iemand en dan kom ik daar op tweede termijn op terug. En voor de rest, wij kijken ook uit naar het voorstel van de tweede actualisatie op zo kort mogelijke termijn. Dat was het, voorzitter, in eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Scheringa. Mevrouw Olst, VOOR Lansingerland.

Mevrouw Olst: Dank u wel, voorzitter. Leefbaar 3B zei het al, het is eigenlijk geen vraag. We staan met de rug tegen de muur en we hebben gewoon eigenlijk geen keuze. Want zoiets zet je in een nieuwbouwwijk maar een keer goed neer. En het gaat hier om gebouwen waar onze kinderen de hele dag in zitten. Dus het moet gewoon goed zijn en dat moet gewoon uitgevoerd worden hoe we het in eerste instantie bedacht hebben. De kosten worden niet lager als we nog langer blijven wachten, dus ik kan me helemaal vinden in de woorden van mijn voorgangers om daar zo snel mogelijk mee te beginnen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Olst. Dan ga ik naar de heer Van der Stad, D66.

De heer Van der Stad: Dank u wel, voorzitter. Een goede basis, dat is waar de D66 fractie naar op zoek is. Voor de kinderen die opgroeien in onze gemeente, maar ook een goede basis qua budgetbeheer en informatievoorziening, voorspelbaarheid, geen verrassingen. Niet alleen voor ons als raad, maar ook richting partners waar we mee optrekken en gezamenlijk doelstellingen mee willen behalen. De opsomming aan redenen waarom er een tekort is, vinden we erg bedenkelijk. We willen het kwalificeren als drie sterretjes. U mag zelf het woord invullen op die sterretjes, maar met een uiting van frustratie lossen we het tekort niet op, noch behalen we er onze doelstellingen mee. We mogen gelijktijdig ook naar onszelf kijken, want als jarenlang budgetten niet onderhavig zijn aan inflatie en er door ons of het Rijk meer eisen worden gekoppeld aan onderdelen van die begroting die vervolgens niet in de begroting landen, dan zou het toch ook bij ons moeten doen opvallen. Het is niet alsof het IHP jaren geleden is vastgesteld, we hebben het maar over vier jaar. Een goede basis voor de fractie van D66 is uitvoering

verlenen aan herzien IHP met de geformeerde groep een en twee in compleetheid. Daarbij ook geen afbreuk doen aan onze ambities in de nieuw te bouwen wijk Wilderszijde. Ik zal dit verder toelichten. Ik herinner me ons bezoek nog als raad aan basisschool koningin Beatrix, tegenwoordig De Parel. Vijf à zes jaar terug toen als pand allang en duidelijk voorbij aan de levensduur van 40 jaar. Terecht beschikt voor renovatie. Maar wanneer dan? Gaan ze wellicht de 60 jaar nog halen? Ook voor andere scholen in groep 2B blijft onduidelijk wanneer ze aan de beurt zijn, al dan voor vervangende bouw. Voor hoe lang moeten de schoolbesturen nog investeren in onderhoud? En hoe lang blijven de hogere energielasten nog aanhouden voor deze oudere panden? Als de werkafpraak is dat iemand het gebouw neerzet voor 40 jaar en gelijktijdig is diegene niet verantwoordelijk voor onderhoud en energie, dan kan je verwachten dat er zal worden uitgesmeerd. Daar kan je rekening mee houden. En bij ordentelijk toegepast onderhoud zullen de kosten bij uitsmeren ook relatief meevallen. Maar hoe ver is het om te blijven uitsmeren zonder duidelijk perspectief? Financieel verstandig is het niet, maar dit vragen wij dus wel aan deze schoolbesturen. En dan het bouwterrein in Bleiswijk waar school op school opwacht. Er is logisch gevolg worden ooit bedacht en afgesproken, maar investeringen vanuit de gemeente zijn gestaakt. Het lijkt het OV van deze week wel, maar dan met wat langer gevolg voor onze jeugd. Ik wil benadrukken dat het uitvoeren van groep 2B een praktische must is, dat het uitvoering beheersbaar maakt en het rust in de samenleving brengt. U vraagt zich wellicht af of de D66 fractie ook na wil denken over besparingen op het onderwijs. Jawel, wat ons betreft is het jaartal 2050, waarbij alles energieneutraal dient te zijn, dichtbij. Maar sommige investeringen die gedaan moeten worden, zullen qua levensduur dat jaartal zowel technisch als financieel niet gaan halen. De must om nu ENG te bouwen voor nog niet uitgewerkte plannen, mag er wat ons betreft van af. Kijk hier nog eens goed naar, want die laatste paar procenten om van BENG naar ENG te gaan zijn vaak het kostbaarst en de techniek schrijdt voort. Naast het onderwijsvraagstuk hebben we ook de uitdaging op het plan van Wilderszijde.

De voorzitter: Mijnheer Van der Stad, voor dat u daarmee verder gaat, heb ik een interruptie voor u van de heer Afhalah.

De heer Afhalah: Mijn vraag is, u zegt dat engen kunnen we een beetje loslaten eigenlijk, wat u zegt. Maar we weten allemaal dat de wetgeving en in de politiek zijn ze heel erg bezig om juist alles energie neutraal te krijgen en er staan volgens mij hele duidelijke overwegingen van waarom we juist nu dat moeten doen. Wilt u dan echt het risico nopen dat we over een paar jaar gebouwen moeten gaan omturnen van?

De voorzitter: Ik denk dat uw vraag helder is. Mijnheer Van der Stad.

De heer Van der Stad: Nee, het gaat niet om wat ... op zich, investeer daar goed in. Maar zoals ik al ook al zei een aangaf, er zijn gewoon installaties en ik zal niet iets specifiek kunnen benoemen, maar kijk er nog eens goed naar, wat haalt de financiële en technische levensduur niet voor 2050, moet dat dan ook volledig op ENG niveau zitten? Dan denk ik van dat je een andere keuze nog kan maken.

De voorzitter: Mijnheer Afhalah nog op dit punt?

De heer Afhalah: Maar mogen wij ook onze eigen ambities hebben in Lansing land? Wij hoeven toch niet te wachten op 2050 omdat iemand anders heeft gezegd dat we dat moeten halen. Wij hebben hier de ambitie om te verduurzamen. Dank u wel.

De voorzitter: Maar mijnheer Afalah, uw interruptie is dus mogen we ambitie hebben. Nog even naar de heer Van der Stad.

De heer Van der Stad: Tuurlijk, dat staat buiten kijf, maar als er keuzes gemaakt dienen te worden, zou dat een keuze kunnen zijn. Kijk er nog eens goed naar. Naast het onderwijsvraagstuk hebben we ook de uitdaging op plan van Wilderszijde. Keuzes hebben direct invloed op de leefbaarheid en sociale cohesie van een wijk. ... was raad en gedachte gehad bij die wijk waar wij aan willen vasthouden. Ik bagatelliseer, maar laag bezit eigen vervoer en OV nabij vanwege meer sociale woningbouw. Gelijktijdig niet in je eigen wijk aan kunnen sluiten bij een levendige vereniging en het OV, dat ons grootste dorpscentrum Berkel niet aandoet. Dat wordt dus iedere dag de buurtkroeg in of digitale gekluisterd zijn, erg onmenselijk. Voorstellen die gedaan zijn, winstneming uit Wilderszijde via de algemene reserve bestemmen voor voorzieningen en Wilderszijde is wat ons betreft akkoord, onder voorwaarde dat alle gerealiseerde kosten zijn verwerkt. Het combineren van functies zoals sporthal en ontmoeten is wat ons betreft prima, zolang de uitbating van het ontmoet cq ... gedeelte niet lijdt tot claims van verenigingen en leegstand, zoals dit wel eens eerder heeft plaatsgevonden. De bezettingsgraad moet hoog zijn. Rekening houdend met hoge opbrengsten door meer gronduitgiften door compacter bouwen, is een keuze waar we achter kunnen staan. Als dit ook met een school gecombineerd kan worden, prima wat D66

betreft. En ik vraag aan de wethouder of dit combineren ook tot de mogelijkheden behoort. Als een harde keuze gemaakt moet worden, dan kies de D66 fractie voor besparen op het ontmoetgedeelte. In de nabije omgeving is de buurtsuper, horeca, het gemeentehuis.

De voorzitter: Mijnheer Van der Stad, wilt u gaan afronden, alstublieft?

De heer Van der Stad: Dan zal ik zo dadelijk voortzetten. Dank u.

De voorzitter: Nou, mijnheer Van der Stad, het is, denk ik, even belangrijk voor de eerste termijn dat het helder is welk scenario de voorkeur heeft van D66 en mag ik dat goed samenvatten als dat dat scenario één is met uw aandachtspunten op energie neutraliteit en op gronduitgiften? Mijnheer Van der Stad.

De heer Van der Stad: We maken niet echt een harde keuze voor een scenario, maar in denkrichting en daar komt inderdaad meer die richting op.

De voorzitter: Dan kom ik in de tweede termijn daar op terug bij u. Dank u wel, mijnheer Van der Stad. Verder, tot slot in deze eerste termijn, de heer Wezenberg, VVD.

De heer Wezenberg: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, tegen de schoolbesturen, scholen, sportbewoners, maar vooral de toekomstige bewoners van Wilderszijde wil de VVD zeggen, maakt u zich geen zorgen, we gaan er alles aan doen om de plannen die er waren ook uit te voeren. Wel wil de VVD een grote zorg uitspreken over het college. Is het college nog wel in controle? Wanneer er in eerdere plannen gepraat wordt over een totale kostensom van ongeveer 50 miljoen euro en er blijkt 20 euro tekort te zijn en er wordt bijna 10 miljoen niet uitgegeven, dan hebben we het dus inderdaad, zoals mijnheer Bergwerff al zei, over 30 minuten verschil. De VVD vraagt het college hoe dit heeft kunnen gebeuren en welke toezeggingen gedaan kunnen worden om herhaling te voorkomen. Waarom is er pas na het vaststellen van de begroting een beeldvormende avond georganiseerd waar deze cijfers op deze manier werden getoond? Hoe zuiver zijn de bedragen, kan de wethouder garanderen dat het hierbij blijft? En kan hij aangeven welke momenten hij gaat communiceren wanneer-

De voorzitter: Mijnheer Wezenberg, wilt u iets meer in de microfoon praten? U kan hem ook iets naar u toehalen eventueel?

De heer Wezenberg: Excuus. Hoe zuiver zijn de bedragen en kan de wethouder garanderen dat het hierbij blijft en kan hij aangeven welke momenten hij gaat communiceren wanneer er wederom wordt overschreden? Uit de technische vraag die we de VVD vorige week stelde, blijkt dat een reeds 3 miljoen van het budget niet beschikte budgetten is uitgegeven. Kan de wethouder hiervoor een verklaring geven? Voor wat betreft het uitstellen dan wel niet uitvoeren van niet beschikt projecten, vindt de VVD dat een onjuiste manier van handelen. Ten eerste ga je uitgaven die je onder andere voor verduurzaming had gepland, uitstellen en anderzijds kom je de afspraken met schoolbesturen en scholen niet na. De getuigt niet van betrouwbaar bestuur. Tot zover. In de tweede termijn zullen wij ons standpunt verder innemen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Wezenberg. Dan zijn we aan het einde van de eerste termijn van de commissie en gaan wij naar de eerste reactie van het college.

Beantwoording college

De voorzitter: Ik kijk even aan mijn rechterzijde, beginnen we bij uw, wethouder Hoek? Ja, dat is het geval. Wethouder Hoek.

De heer Hoek: Ja, dank u wel voorzitter. Voor wat betreft de vraag en opmerkingen, zal ik me richten op vragen met betrekking tot het IHP en zal de heer Fortuyn zich richten op Wilderszijde en de financiën. Ik heb verschillende partijen horen zeggen van jongens, we moeten vaart maken en daar ben ik het absoluut helemaal mee eens. We hebben dit met de schoolbesturen besproken en we hebben gezegd, Q1 volgend jaar. Dat hebben we serieus genomen. Maar ik merk nu dat u echt zegt het moet sneller en ik ga er dan ook alles aan doen om in de raadsvergadering van januari en ambtelijk hebben we dat al eerder bekeken of dat mogelijk is, maar dan moeten we echt ons best doen, want ik ga u toezeggen dat we in de raad van januari een besluit zullen nemen.

De voorzitter: De heer Lieverse.

De heer Lieverse: Ja, je hoopt als er een toezegging gaat komen, dat er een toezegging gedaan wordt op verzoek van de raad, van wat hier in de commissie gezegd werd. Er werd gevraagd om december, kijk, we hebben oktober al overgeslagen. We hebben geen vergadering gehad. We hebben nu in deze maand de beeldvorming gepland. Gewoonlijk wordt na die beeldvorming een commissie gebruikt om een voorstel te gaan bespreken. Nu wordt het voorstel niet in december besproken, maar in januari.

De voorzitter: Mijnheer Lieverse, het is een interruptie, geen termijn. Dus uw vraag is, waarom niet december, mag ik uw interruptie zo samenvatten?

De heer Lieverse: Als ik het zo helder had kunnen formuleren, had ik het gedaan, voorzitter.

De voorzitter: Dan is het een goede tip voor de volgende keer, mijnheer Lieverse. Mijnheer Hoek.

De heer Hoek: Uw vraag is duidelijk. We hebben in december nog een overleg met de besturen staan. Dus dat maakt dat de tijd heel erg krap wordt. In feite hebben we ambtelijk al gekeken hoe kunnen we versnellen. Q1 was eigenlijk de horizon en we hebben nu januari, de raadsvergadering van januari stel ik voor om dan de beslissing te nemen.

De voorzitter: De heer Lieverse nog op dit punt.

De heer Lieverse: Ja, u hoort de commissie, die is voor, de scholen zijn voor, het college is ook al voor, als ik begrijp hoe de stukken opgesteld zijn, waar wachten we op?

De voorzitter: De wethouder.

De heer Hoek: Ja, het een en ander moet wel ambtelijk voorbereid worden, het moet nog in het college en ik zie geen mogelijkheid om het eerder te doen dan januari. Dus ja, we kunnen het nog een keer vragen en dan hebben we echt ons stinkende best gedaan om u tegemoet te komen. Dus wat dat betreft heb ik alle partijen goed gehoord en doen wij ons best om inderdaad januari te halen.

De voorzitter: Ik wil nog even iets toevoegen vanuit mijn eigen rechterzijde. De griffier fluistert mij net in dat vandaag ook de aanleveringstermijn is voor december, dus wilt u dat nog halen, dan moet het stuk de komende uren worden voorbereid. Dus willen we voldoen aan onze eigen termen om ook u kunnen voorbereiden, inwoners zich te kunnen laten voorbereiden, is het niet reëel om december nog te vragen. Maar dus even puur technische toevoeging, laatste keer op dit punt als interruptie, mijnheer Lieverse.

De heer Lieverse: Dit wordt de laatste keer op dit punt, voorzitter. Kijk, eerst was het argument gebruikt we moeten natuurlijk met de scholen gaan overleggen, nu wordt als argument gebruikt het lukt ambtelijk niet of het lukt niet, we moeten nog in het college gaan besluiten. Het klinkt een beetje als gedraai, vindt u ook niet, voorzitter?

De voorzitter: Ja, die vraag gaat de voorzitter natuurlijk niet voor u beantwoorden, mijnheer Lieverse. We gaan kijken of de wethouder daar nog op wil reageren. Maar gaat u daarna ook vooral verder met uw beantwoording, wethouder Hoek.

De heer Hoek: Daar ga ik inderdaad niet op reageren of het wel of niet gedraaid is. Ik kijk wat er mogelijk is. Dat hebben we ambtelijk kortgesloten en daar wil ik het graag bij laten. Daarnaast heb ik WIJ Lansingerland horen zeggen, de voorbereidingen hadden beter gekund. Dan ben ik zeer nieuwsgierig, want ik had me daar echt op aanbevolen van, op het moment dat je ertegen aanloopt, dat je zegt ik vind dat een bepaalde voorbereiding of in ieder geval de communicatie met de raadscommissie niet voldoende is, dan zeg ik altijd trek alsjeblieft aan de bekende bel. We hebben ons stinkende best gedaan als college om u van A tot Z bij te praten middels tien raadsinformatiebrieven. Op het moment dat halverwege duidelijk wordt dat het niet genoeg is, dan hoor ik dat graag. En ja, ik ben het helemaal met u eens dat u zegt ja, dat bedrag van 22 miljoen, daar zijn we wel van geschrokken. Nou kan u zeggen dat in het college wij daar net zo goed van geschrokken zijn. Alleen dan kan je twee dingen doen. Je kan zeggen oké, dat is het dan en we gaan het toch voor het bedrag doen wat in de begroting staat, die ik meen 50 tot 57 miljoen of we gaan kijken of we een inspanning kunnen plegen om onze kinderen toch in ordentelijke scholen te huisvesten met ook het gegeven dat we in het volgende IHP weer verder gaan met de overige scholen. Dus absoluut voor mij de handreiking op het moment dat u constateert, ik vind dat het op onderdelen beter kan, weet me te vinden, want ik heb er alle baat bij en het college ook, om u op een goede manier mee te nemen in dit hele ingewikkelde proces. Punt.

De voorzitter: Mijnheer Afalah, interruptie.

De heer Afalah: Ik wil misschien even mijn vraag dan verduidelijken, of mijn opmerking daarover. Ik ben ook blij hoe het de laatste periode gaat. Dus over de financiën zoals het nu gaat, daar ben ik hartstikke tevreden over. Het ging mij met name om het proces, met name vorig jaar rond de zomer en na de zomer, wat daarna is gebeurd, daar ging het mij om, dat ik vond dat dat beter had gekund.

De voorzitter: Helder, mijnheer Afalah. Helder. Wij gaan verder met wethouder Hoek zijn beantwoording.

De heer Hoek: Ik snap uw constatering. En als u de vragen van de ChristenUnie, de technische vragen, de antwoorden goed heeft doorgenomen, dan kunt u ook lezen wat wij in die tussentijd allemaal gedaan hebben. Maar nogmaals, op het moment dat u zegt van, het zou onderdelen nog anders beter kunnen, dan hou ik me absoluut aanbevolen, want daar hebben we alleen maar voordeel bij als we elkaar gedurende het traject vinden. En bijsturing is altijd goed, wat mij betreft. Dan had ik nog een vraag van de VVD, dat was een min of meer technische vraag. Dat gaat over de 3 miljoen die we al uitgegeven hebben op voorhand van groep, ik meen uit mijn hoofd gezegd, twee B. Ja, daar heeft u antwoord op gekregen dat dat verschillende projecten zijn geweest. Wanneer u wat meer een specificatie wil, die kan ik op dit moment niet direct geven, maar dan kom ik daar schriftelijk bij u terug op het moment dat die wat meer specifiekere antwoord wil.

De voorzitter: Korte gelegenheid om uw vraag te verduidelijken, mijnheer Wezenberg.

De heer Wezenberg: De projecten die benoemd worden waar geld aan uitgegeven is, die vallen namelijk in de beschikte projecten en het geld komt uit het potje niet beschikte projecten.

De voorzitter: Oké. Nog een tot slot een reactie van wethouder Hoek.

De heer Hoek: Nee, helder. Ik hoor net dat mijn collega, de heer Fortuyn, daar op terug zou komen. Dus dat is mooi. Die is wat meer van de financiën. En wat mij betreft was dit de beantwoording.

De voorzitter: Dat is een mooi bruggetje, want wij gingen toch naar wethouder Fortuyn. Maar misschien is het dan handig dat u toch met deze vraag begint, wethouder Fortuyn. En dan verder gaat met de beantwoording op het deel Wilderszijde. Is dat akkoord voor u?

De heer Fortuyn: Ja, u weet dat ik tegen een voorzitter nooit, laat ik zeggen, inga, maar in dit geval ga ik niet akkoord, want die 3 miljoen laat ik even door mijn linkerhand van de financiën uitleggen, want het heeft inderdaad bij die beschikte projecten te maken, dus het heeft wel enige duiding nodig. Dus daar kom ik even op terug, want dat heeft meer op detail. Maar ik geef mijn eigen beantwoording, met uw welnemen en dan komen we op die 3 miljoen. Komen we zo direct uiteraard terug. Weet je, ik zit hier zo vaak bij de commissie samenleving en ik begrijp de voorstellingen ook wel die hier vanavond gedeeld wordt. Ook termen als niet in controle, dat soort dingen. Ik hoor het allemaal aan. Laat ik het vooropstellen dat ik als financiën, wethouder verantwoordelijk namens u, ook wel even schok over dit hele proces. En er is ook door WIJ Lansingerland net een opmerking over gemaakt. En toen wij hiermee geconfronteerd werden, in wie zijn wij, dat is het ambtelijk apparaat, dat zijn wij. Het was natuurlijk de gesprekken met de scholen, maar het is ook met de wethouder Hoek en de ambtenaren die er mee bezig zijn. Toen zeiden we jongens, hoe gaan we dit nou doen? We hebben eigenlijk twee problemen. We hebben eigenlijk een centraal probleem. Dat is natuurlijk onderwijs. Onderwijs moet je invullen. Je bent als PO is een verantwoordelijkheid van de gemeente, dus primaire verantwoordelijkheid van je gemeentelijke taak en tegelijkertijd bouwen we hiernaast Wilderszijde en Wilderszijde, dan hebben we het over 2700 woningen. Ik denk alsof het niets is. Nee, Wilderszijde, dat is 2700 woningen, wat op dit moment echt als een jekko gaat. Ik bedoel, mogen blij mee zijn, want het was een molensteen, maar het gaat nu echt al een soort mooie schatkistje worden, denk ik, ondertussen. En het begint een hele mooie wijkt worden en het wordt ook een landschap van ontmoetingen. En dus had ik zoiets van, aan de ene kant heb ik bestaande scholen. Ik heb een vraag, jongens, we hebben daar afspraken over 2024 en we moeten wat en we zien de wieslag. We zien er een grasveld liggen en er is budget vrijgemaakt voor de IKC, Integraal Kindcentrum. En wanneer gaan we bouwen, hoe zit dit? Ja, maar we kunnen het geld, het is niet, het is moeilijk, het is lastig. Ik zeg ja jongens, hiernaast heb ik Wilderszijde ontwikkeld, 2700 woningen, misschien wel 28, misschien 2900. Ik zeg jongens, hoeveel mensen komen er wonen? Hij zei 7000, ik zeg, pardon? Ja, 7000. Ik zei, dat is een klein Bleiswijk. Dan mag je best trots op zijn, klein Bleiswijk. En wat ga je daar doen? Klein Bleiswijk zonder goede schoolvoorzieningen en we hadden net gezegd landschap van ontmoetingen, want het was eigenlijk het thema, Wilderszijde, landschap van de ontmoetingen. En dan hebben we dan geen sporthal die een beetje volwaardig is. Ja, twee gymzaaltjes, dan kan je eventjes overdag gymmen, maar wat doe je in het weekend dan? Ja, dan moet je bij de

schoolbesturen. Dat gaat niet. We hebben ook nog een ontmoetingscentrum bedacht. En wat was het budget dan? Dat budget bekijken, 4 miljoen voor een sporthal. Met alle respect 2018, 2020 samengesteld. Kortom, het is vanavond ook gezegd. Programma van eisen misschien niet goed ingevuld en wat gaan we nou doen? Bouwen wij voor kwaliteit, bouwen voor toekomst, bouwen voor ontmoeting? En hoe gaan we hier tegenaan? En toen hebben we als college gezegd van jongens, dan maar in één keer ook goed op tafel. Laat het nou maar zien wat het is en dat is eigenlijk het feit dat wij gezegd hebben hoe gaan we dit nou doen? En vandaar dat het wat warrig werd, want we hebben een bestaande beschikking voorstellen. Daar hebben we afspraken met het schoolbestuur over en ik heb een ontwikkelplan, Wilderszijde, waarin het programma van eisen een aantal dingen vertaald waren, ook met bedragen die niet meer kloppen. Ja en toen heb ik gezegd nou, leg het nou ook een keer in tafel, maar trek het uit elkaar. En waarom? Omdat Wilderszijde een ander vraag heeft, een extra vraag heeft. Het is namelijk de landschap van ontmoetingen en dan kan je niet zonder voorzieningen.

De voorzitter: Wethouder, de zendtijd voor marketingactiviteiten Wilderszijde is bij deze voorbij.

De heer Fortuyn: Dat gezegd hebbende ben ik blij dat het ook, maar ook de dilemma's waar wij tegenaan liepen en ook dit soort bedragen, daar schrok ik ook van, ook vanuit financiën. Het zijn geen leuke bedragen, maar het zijn grote bedragen. Gelukkig kunnen we het ons permitteren. Ook die zegen moeten we met elkaar tellen. En dat hebben we geprobeerd te vertalen in de situatie, in de stukken die nu voorliggen. Even naar de vragen toe. Ja, de heer Afalah zei het ook, ik heb het proberen een beetje, met ervaring in de marketingpakketje, uitgelegd dat het proces best wel lastig was. Maar we zien ook dat we 10 miljoen tekortkomen en het is inderdaad waar, rondom de bestaande beschikking voorstellen, maar we kunnen daarin ook heel erg ingewikkeld doen. Maar het is wel het feit dat het is. We praten over 2024. We hebben inderdaad niet geïndexeerd, dat we hebben wij met zijn allen zijn we erbij geweest. Het is niet goed. Om proberen dingen op tafel te leggen en vervolgens de dingen vooruit te schuiven. Dat is wel het proces wat gebeurd is. Dat hebben we nu geprobeerd te herstellen en we zullen ook met de niet beschikte, waar we straks nog even terugkomen, zullen we daarop terugkomen om te kijken hoe we daar op reële manier om kunnen gaan. Ik denk dat we met elkaar ook de realiteit met elkaar moeten kunnen delen. Ik ben blij dat iedereen Wilderszijde ook wel ziet dat er ook een landschap is voor ontmoetingen, dat dit wel noodzakelijk is. Ik ben ook blij dat wij met elkaar zeggen dat we dat niet het één of het ander, maar dat we beiden kiezen. En ik ben daar ook voorstander van om als het kan, als het scenario uitgewerkt wordt, het wordt januari, denk ik, heb ik net gehoord of niet, dat ga ik maar afwachten, dat beide, zowel het IHP als Wilderszijde gewoon groen licht krijgen en gewoon opstarten. We gaan niet meer uitstellen, we gaan gewoon aan de slag pragmatisch en we pakken het. Dat is mijn voorstel in deze dingen. Ten aanzien van de vraag van D66, mijnheer Van der Stad, BENG en ENG, meer woningen, het klopt. Weet je wat zo mooi is? We hebben drie scholen zo al direct in een gebouw en die wordt getrapt, wordt die opgebouwd. Ik doe regelmatig palen slaan, dan wel de eerste bewoners welkom heten hier in het mooie Wilderszijde. En bijna moet je jaloers op worden om er niet te gaan wonen. En ik zie ook heel veel, laat ik zeggen, jonge kinderen al rondlopen. De planning is 1000 kinderen in de komende jaren, de komende 10, 15 jaar. En die moeten we goed kunnen opvangen. En dan ten aanzien van die meer woningen, doordat die schoolbesturen gezegd hebben, wij fluctueren in leerlingenaantallen in de richting en we willen dat met elkaar opvangen. We willen geen leegstand hebben en zal de ene keer meer christelijk zijn en de andere keer wat andere richtingen zijn en we gaan het in gezamenlijkheid doen. Hoe mooi is dat, dat je je ruimtes met elkaar gaat delen? Dat is hartstikke mooi. Gaat het meer woningen opleveren? Ja. Het is op dit moment, de inschatting die wij hebben, is ongeveer 26 woningen en dat gebied wordt multifunctioneel gebruikt, ook voor de avonduren en in de weekenden. Dat is natuurlijk fantastisch. Ten aanzien van de toezegging van.

De voorzitter: BENG en ENG moet u ook nog beantwoorden, wethouder.

De heer Fortuyn: Ja, dat is waar. BENG en ENG. Ik weet niet of de schoolbesturen luisteren. Ik ben het met u eens, het kan aanzienlijk voordeel opleveren ten aanzien van de gemeenschap zoals we zijn. Als wij BENG bouwen, voldoen we aan de eisen. Dat levert een aantal miljoenen op. Ik ga niet exact zeggen wat, want dat moet allemaal nog, want er werd net aangegeven, is dit dan ook en komt er niet nog een eurootje, et cetera, de vraag van de VVD. Die garantie heb ik niet. We gaan een gesprek aan. Maar ik doe een beroep, echt een beroep op de schoolbesturen. De schoolbesturen mogen vanuit hun eigen vermogen op eigen middelen geen schoolgebouw neerzetten. Maar dat zou wel heel mooi zijn als diezelfde schoolbesturen en ik doe echt een beroep, ook namens de gemeenschap hier, maar ook namens ons met alle financiële opgaven die we hebben, de bereidheid tonen om de stap naar ENG te maken, mijnheer Van der Stad, om de stap naar ENG te maken en dat de scholen daar ook een bijdrage in doet. Want dat betekent dat u krijgt onderhoud en standhouden van de school, vergoeding uit het Rijk vandaag. En als wij naar ENG gaan, betekent dat voor u een efficiëntere bedrijfsvoering. En het zou mooi zijn als diezelfde schoolbesturen de bereidheid hebben om met elkaar te kijken hoe we die BENG ENG met elkaar

gaan realiseren. Maar het is een mooie oproep en het is ook aan u een oproep, mijnheer Van de Stad, om ook daarop beroepen te doen bij de schoolbesturen. Dus ja, we gaan voor de BENG en in principe zit er in de begroting ENG, maar het zou mooi zijn als die besturen met ons mee gaan denken. Dat gezegd hebbende, mijnheer de voorzitter, budgetgarantie van de VVD, ik wist dat het wist, ik zag vandaag weer een CAO-onderhandeling met ProRail, die garantie heb ik niet. Maar we doen wel ons best.

De voorzitter: Nog even voor de scherpte, wethouder, u heeft zojuist gezegd dat de raming over het niet beschikte deel wordt herbekeken. Is dat een toezegging dat dat mee wordt genomen in januari of niet?

De heer Fortuyn: Ik wil de discussie niet ingewikkelder maken, we hebben het hier over de beschikte en we hebben het over Wilderszijde en ik heb het niet over de niet beschikte. Dus we hebben het hier over de 30 miljoen, want er gaan daar 7 miljoen geschoven worden uit de niet beschikte en we komen later terug over de niet beschikte, want anders wordt het wel heel erg ingewikkeld.

De voorzitter: Dus u komt later apart daarop terug?

De heer Fortuyn: Daar komen we later apart op terug.

De voorzitter: Helder. Dan nog een interruptie van de heer Wezenberg, zag ik.

De heer Wezenberg: Ja, het valt mij op, voorzitter, dat de ene spreekt men een tekort van 22 miljoen en de andere spreekt men een tekort, net als het CDA, van 30 miljoen. En ik ben in ieder geval blij dat deze wethouder wel met 30 miljoen werkt, want dat moet volgens mij het vertrekpunt zijn.

De voorzitter: Maar mijnheer Wezenberg, dat is geen termijn. Een interruptie is bedoeld om nog een reactie van de wethouder te krijgen, om iets te verduidelijken als dat niet duidelijk was. Dit soort punten zijn beter geschikt voor uw tweede termijn. Nog een interruptie voor de wethouder, mijnheer Bergwerff.

De heer Bergwerff: Ik had heel sterk het vermoeden dat de wethouder klaar was, maar ik had nog iets gevraagd over de GREX en of hij dat mee wil nemen dadelijk bij de uiteindelijke versie van het voorstel.

De voorzitter: De wethouder.

De heer Fortuyn: Wat er in ons voorstel staat, is dat de GREX van Wilderszijde zoals het er nu naar uitziet, er potentieel winstgevend uitziet. We komen van verlies naar neutrale en we zien ze winstgevend. Die GREX kunnen wij niet aanwenden, positief of negatief, bij de ontwikkeling van scholen en voorzieningen. Dus het resultaat van de GREX gaat altijd naar je algemene reserve en vanuit die algemene reserve, daar bouw je dus een algemene reserve mee op, betaal je uiteindelijk weer deze voorzieningen. Dus dat is wel de weg zoals wij er nu tegenaan kijken. Maar nogmaals, garanties zijn er niet. We komen uit een heel diep put vandaan en we zitten nu een beetje in een hoogte van de markt, ziet het er best gunstig uit.

De voorzitter: De heer Scheringa nog bij interruptie.

De heer Scheringa: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, even over die nog niet beschikt. Ik begrijp dat u zegt van, dat komt later, dan is mijn vraag gelijk wat is later en hoe reëel is het dan? Want we pakken nu die 7 miljoen van niet beschikte en die stoppen windgat. Dan kom die 22, 30 miljoen uit. Maar als ze nou zeggen later, ja, dan kunnen we die 7 miljoen niet meer terugpakken uit het gat, want het is weg.

De voorzitter: De wethouder.

De heer Fortuyn: Nee, dat klopt. En dan komen we met een nieuw voorstel, dat klopt. En zoals u weet hebben wij 180 miljoenen algemene reserve op dit moment. En als gemeente is en die reserve is ook bedoeld om dit soort investeringen te doen, dus we komen gewoon met een nieuwe investering en dan hebben wij de afdelingen die hierover gaat, onderwijshuisvesting, en die zal met een nieuw voorstel komen en het gaat over twee scholen in dit geval. Dat weet u ook. En daar vinden gewoon gesprekken over plaats en gaan we kijken hoe dat ingevuld gaat worden. Maar dat is gewoon een nieuw voorstel, maar laten we dit niet ingewikkelder maken, het gaat nu om die 30 miljoen. 7 miljoen verschuiven we gaan Wilderszijde opstarten en we gaan de IHP opstarten. Zowel de wiekslag, het staat erin, in de antwoorden, eerste kwartaal, we gaan in 25 beginnen, Wilderszijde gaan we ook opstarten. Dat is gewoon de korte klap waar we het hierover hebben.

De voorzitter: Helder. Mijnheer Scheringa toch nog?

De heer Scheringa: Prima dat u dan een voorstel komt, maar ik vraag me af komt dat nog in dit IHP of komt dat dan in het volgend IHP?

De voorzitter: Dat is dan de laatste feitelijke vraag hierover. Is die te beantwoorden op dit moment? Wethouder Hoek, is die vraag op dit moment te beantwoorden?

De heer Hoek: De nog niet beschikte zaken komen in een volgend IHP aan de orde, dus en inderdaad, uw-

De voorzitter: Nee, dat antwoord was helder. In het verlengde van de reactie van wethouder Fortuyn hebben we nog een ambtelijke reactie tegoed. U heeft het woord.

Ambtenaar: Ja, dank u wel. Ik kom daar even kort op terug. We hebben een schriftelijke beantwoording ook gegeven. Het klopt dat de niet beschikte projecten uitkomen op dit moment op een kostenraming van 10,4 miljoen. Waarom valt er dan niet 10,4 miljoen vrij, maar de 7,4 miljoen zoals die aangegeven is, dat heeft ermee te maken dat er reeds kosten zijn gemaakt beschikte projecten. Dus niet op die ongeschikte projecten, maar die kosten moeten wel gedekt worden. Dus het is een sluitpost klinkt alsof we iets sluiten, maar dat is het niet. De kosten moeten gedekt worden en daarmee is de toevoeging vanuit de niet beschikte projecten maar mogelijk tot 7,4 miljoen.

De voorzitter: Dank u wel voor deze reactie. Dan zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van het college. Is dat nog een interruptie, mijnheer Wezenberg? Ik zie u omhoog vliegen.

De heer Wezenberg: Voorzitter, we geven dan toch geld uit wat we niet hebben?

De voorzitter: Is daar nog een reactie op te geven van mijn linkerzijde?

Ambtenaar: Nee, de kosten zijn gemaakt op de kredieten van de beschikte projecten. Dus dat klopt. Er werd hier net gezegd het is eigenlijk een rekensom en dat klopt ook. We hebben het huidige IHP als kader genomen en we kunnen hetgeen wat al gerealiseerd is niet wegpoetsen in die zin, dus vandaar dat die als een minpost op het geheel gerekend wordt.

De voorzitter: Ik denk voldoende voor dit moment, mijnheer Wezenberg. Ja, ik wil u er wel aan herinneren dat discussies met ambtenaren niet mogelijk zijn in dit huis, mijnheer Wezenberg.

De heer Wezenberg: Nee, maar ik wil geen discussie voeren met ambtenaren, maar ik heb wel in mijn eerste termijn een vraag gesteld over monitoring en over bewaken van kosten. En volgens mij valt dit hieronder.

De voorzitter: Ja, maar dat is ook geen interruptie, mijnheer Wezenberg. Wat wilt u dan nog weten op dit moment?

De heer Wezenberg: Daar heb ik geen antwoord op gehad.

De voorzitter: Nou, kunt u dan uw vraag kort herhalen, wat u precies nog wil weten? Want ik kan op deze manier niet uw vraag begrijpen.

De heer Wezenberg: Ik heb in mijn eerste termijn de vraag gesteld wat het college gaat doen om te bewaken dat dit niet nog een keer gebeurt. Dat was mijn vraag en die is niet beantwoord.

De voorzitter: Oké. Dat is uw mening. Wethouder Fortuyn, wilt u daar nog op reageren?

De heer Fortuyn: Ja, zeker. Ik denk, mijnheer Wezenberg, ik denk dat u gewoon een correcte vraag stelt, hier moet gewoon scherpte op komen om scherpte te sturen op de budgetten die we nu ook met elkaar gaan afspreken. Er zal een monitoring op moeten komen hoe die budgetten gaan lopen en ik denk dat het ook heel goed is om daar wat scherpte in te brengen. Dat ben ik wel met u eens. Gaan we doen.

De voorzitter: Oké. Dank u wel, wethouder Fortuyn. Dan zijn we nu echt aan het einde gekomen van de eerste termijn, ook van het college en wil ik u, beste commissieleden, even vragen waar u nog behoefte aan heeft in deze tweede termijn. U hoeft niet te beslissen. U wordt gevraagd om uw wensen en bedenkingen nog mee te geven aan het college en ik stel even vast dat het college heeft toegezegd voor de commissie en raadsproces van januari, de voorgestelde actualisatie te agenderen. Ik wil u dan nog een

kans geven in deze tweede termijn om laatste zaken mee te geven, maar doe dat dan bij voorkeur ook in dat licht, want dit is wat er in ieder geval gaat gebeuren, dat wij elkaar in januari hier nog eens over spreken. Dan begin ik in dezelfde volgorde bij de heer Lieveerse.

Tweede termijn

De heer Lieveerse: Ja, dank u wel, voorzitter en ik zal me houden aan de afspraken die ons oplegt. Wel, ik denk dat het college tevreden kan zijn om de commissie zo gehoord hebben, dat er toch veel eensgezindheid is. Ook al worden verschillende soort argumenten gebruikt. De een heeft de rug tegen de muren, klinkt wat negatief. De ander pleit over het belang van goed onderwijs voor kinderen in lokalen die voldoende ruimte heeft en waar het ook voor leerkrachten prettig vertoeven is. Wat me opvalt, ook in de beantwoording van de collegeleden, is dat een paar keer een soort verspreking klinkt van wat in het voorstel staat. Eigenlijk hadden we ook al een voorstel hier willen zien, een voorstel waar we nu over zouden kunnen besluiten. En ik vind het nog steeds een gemiste kans als we dat pas over twee maanden gaan bespreken. Wat er in het voorstel precies komt te staan over ENG en BENG, vind ik voor een deel een discussie die met de scholen gevoerd kan worden. Maar ik voel wel iets mee met wat D66 erover zegt, maar ik voel ook iets mee wat door het college gezegd wordt over het belang van ENG bouwen en die hoge normen ook aanhouden. Wat betreft het temporiseren of de niet beschikte deel van het IHP, het lijkt ons rationeel om inderdaad daar nu niet daarover te veel te besluiten, dat eventueel naar een IHP wat dan 26, 27 aan bod gaat komen in een nieuwe raad dus. Want alleen al de capaciteit om al deze projecten op te gaan starten zal heel veel vergen van onze gemeente.

De voorzitter: Helder, mijnheer Lieveerse. Mijnheer Afalah, WIJ Lansingerland, in deze tweede termijn.

De heer Afalah: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, we hadden het net even over dat ENG en BENG en ik heb ook in stukken gelezen dat het bestuur op zich, het schoolbestuur helemaal niet onwelwillend tegenover staan, om het daarover te hebben. Dus ik vind ook, zij gaan er ook van profiteren van die lage energiekosten. Dus het lijkt me niet meer dan logisch dat ze daar ook over nadenken of een gesprek voeren, maar voor de rest wil ik ook wel echt mijn complimenten ook maken, ook naar de schoolbesturen en ook de ambtenaren, als ik zie hoe de laatste maanden is gewerkt en hoe met elkaar is gesproken. En als ik al die omslagen zo nalees, ik vind het gewoon heel mooi om te zien dat die besturen allemaal zo met elkaar omgaan en dat dat ons wel helpt om hier die besluiten te nemen uiteindelijk. Ik hoop wel in december.

De voorzitter: Mijn ouders zeiden altijd, hoop is een uitgestelde teleurstelling, dus ik weet niet, mijnheer Afalah, hoe u dat ziet, maar dat gaan we met elkaar meemaken de komende maanden. Mevrouw Gielis, Leefbaar 3B.

Mevrouw Gielis: Dank u wel, voorzitter. Dank voor de beantwoording en ik denk dat de urgentie die wij als raad hier of als commissie hier massaal meegeven, wel duidelijk is overgekomen. Ik heb nog wel een concrete vraag wat de consequenties zijn en de voortgang voor Cadans Hogeland en de nieuwe toetreders De Springplank.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Gielis. Dan gaan we kijken of we daar zo nog een antwoord op kunnen krijgen. Dan ga ik naar de heer Bergwerff van het CDA, nog behoefte in tweede termijn.

De heer Bergwerff: Ja, kort hoor, voorzitter. Heel fijn de beantwoording van het college, dat ook zij geschrokken zijn van het bedrag. En ik hoor wel begrip naar deze commissie en ook naar de kritische noten die een aantal partijen hier naar voren brengt. Wat ook terecht is, denk ik. Toch nog heel kort even over dat vaart maken in januari versus december. Laat ik eens out of the box denken. Als we nou het deel Wilderszijde, sportzalen, ontmoetingsruimte losknippen van het IHP, zou dat dan nog iets teweeg kunnen brengen wat betreft de snelheid en dan eventueel behandeling in december?

De voorzitter: U geeft nog niet op, mijnheer Bergwerff. Mevrouw Gabin, GroenLinks, nog behoefte in tweede termijn? Nee? Mevrouw Gabin, geen behoefte in tweede termijn? Nog wel? Oké. Gaat uw gang.

Mevrouw Gabin: Ja, wij willen nog meegeven dat ENG normen voorbereid zijn op toekomstige wetgeving, terwijl BENG op dit moment alleen voordoet aan minimale Europese eisen en hoewel ENG hogere bouwkosten met zich meebrengen, zorgen deze normen wel voor een lager energiegebruik gedurende de levensduur van een gebouw. En dat bespaart een heel hoop geld voor de huurders en ook eigenaren. En wanneer schoolbesturen daarin willen bijdragen, is dat natuurlijk een goed plan.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Gabin. De heer Scheringa, PvdA.

De heer Scheringa: Dank u wel, voorzitter. Qua vaart maken, ik neem aan dat het college niet gestopt is met het IHP ondertussen, dus gewoon doorgaan, zou ik zeggen. En dan komt de beslissing er wel in januari, gaan wij vanuit. Die niet beschikte, zou ik nog even terugkomen. Ik begrijp dus dat het in raming 10 miljoen extra is. Ik zou toch wel het college willen vragen of het toch niet nog deze IHP kan, indien mogelijk, want uiteindelijk moeten we toch een keer gaan betalen, dus dan maar gelijk door de zure appel heen. Eng bouwen, het verhaal van wethouder over efficiënter beheer, lagere kosten, dat steunen wij, dat komt heel plausibel over. Voor de rest, ik was een beetje verbaasd over de duurzame partij D66 die opeens dat laat vallen. Dus ja, 2050, 2050 is als je gaat nu gaat beginnen, dat is pas over 20 jaar. Heel veel dingen staan sowieso langer dan 20 jaar en ook tegenwoordig is ook circulair bouwen de norm. Dus alles wat je nu bouwt en duurzaam maakt, dat kan je over 30 jaar, als je het 20 jaar gaat hercirculeren, is het nog steeds van waarde. Dus ik zou, blijf vooral ENG bouwen in die zin. En tenslotte, het heeft er misschien niet helemaal mee te maken, maar ik hoor de wethouder zeggen 26 woningen. Zou de wethouder zich hard kunnen maken dat dat sociale woningen zijn, dan zouden we heel blij mee zijn. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Nou, mijnheer Scheringa, ook u wordt gecompimenteerd voor uw doorzettingsvermogen en volhardendheid. Ik ga naar mevrouw Van Olst nog in deze tweede termijn.

Mevrouw Van Olst: Nee, dank u wel.

De voorzitter: Nou, dat is helder. Ook dat mag uiteraard. De heer Van der Stad, D66. U heeft niet zo heel veel tijd meer, mijnheer Van der Stad.

De heer Van der Stad: Dank u wel. Ik hou het kort. Een oplossingsrichting zie ik als een denkrichting en zoals ik in mijn verhaal in de eerste termijn begon, wil de D66 fractie aanhouden aan oorspronkelijke doelstellingen. Het verschuiven van de investering van BENG naar ENG, zoals de wethouder zojuist benoemde, richting schoolbesturen, zie ik als wensdenken en niet in de praktijk plaatsvinden voor die laatste paar procent. Richt je in dat geval op installaties die de technische en de financiële levensduur 2050 niet zullen halen en houdt de oorspronkelijke doelstellingen vast voor alle andere zaken.

De voorzitter: Mijnheer Van der Stad, punt. Dank u wel. Dan even spieken, tot slot naar de heer Wezenberg, in deze tweede termijn nog behoefte?

De heer Wezenberg: Ja, dank u wel. Ik had beloofd dat ik in tweede termijn mijn standpunt zou kenbaar maken, dus dan moet ik wel. Wij zouden graag zien dat gewoon het IHP zoals het was uitgevoerd wordt zo snel mogelijk. Mijnheer Bergwerff heeft het geprobeerd, ik wil nog aan toevoegen, gewoonlijk beginnen we september 2025, dat wordt echt superkort dag als die geen duidelijkheid hebben. Dus die mensen, dus besturen verdienen gewoon die duidelijkheid en laten we dit nooit meer gebeuren alsjeblieft.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Wezenberg. Ik heb nog een interruptie voor u van de heer Scheringa.

De heer Scheringa: Ja, dank u wel, voorzitter. Mijnheer Wezenberg, wat is het standpunt van de VVD over de onbeschikte projecten die dan nog gedaan moeten worden. Wilt u die ook nog uitvoeren?

De voorzitter: De heer Wezenberg nog ter verduidelijking.

De heer Wezenberg: Het lijkt mij helder dat die onderdeel waren van de oorspronkelijke plannen. Dus dan ga je die ook uitvoeren.

De voorzitter: Helder, dank u wel. Dan zijn we aan het einde van deze tweede termijn. Nog een korte reactie van het college, wethouder Hoek allereerst.

Beantwoording college

De heer Hoek: Ja, dank u wel. Ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Lieverse, die constateert dat we toch constructief hebben gesproken over deze enorme uitdaging. Daar ben ik blij mee. Daar is het college blij mee. En dat betekent ook dat we verder kunnen. De vraag van Leefbaar Cadans op het Hogeland wordt nu gebouwd en als het goed is, is dat in december gereed. We hebben een nieuwe toetreders, stichting ..., die zit ook op de publieke tribune. Welkom. In het laatste bestuur overleg hebben we afgesproken dat we een ultieme inspanning plegen om hen ook vanaf 1 augustus 2025 een plaats te bieden in leegstand, mits het geen vertraging oploopt. Daar ga ik vanuit. Maar in ieder geval hebben alle

schoolbesturen gezegd, ondanks het feit dat we moeten leveren op 1 augustus 26, hebben de overige besturen gezegd nee, wij willen ook een inspanning plegen om deze nieuwe stichting per 1 augustus 2025 te plekken. Daar ben ik erg blij mee. Ik moet er wel de toevoeging bij doen, mits het geen vertraging oploopt, maar ik ga ervan uit dat we daaruit komen. De niet beschikte nu meenemen, dat maakt het hele voorstel wel erg gecompliceerd. We hebben daar ook niet met de besturen over gesproken, we moeten het dan ook nog hebben over een volgorde, dus het lijkt ons echt veel beter dat we dat terdege met de schoolbesturen voorbereiden en dan bij u terugkomen. Dus wat dat betreft, wil ik daar wel die knip in stand houden.

De voorzitter: Helder. En uw bijdrage voor het IHP komt in januari in de commissiecyclus? Dat heb ik correct gehoord.

De heer Hoek: Dat heeft u correct gehoord.

De voorzitter: Helder. Dan aan mijn linkerkant, wethouder Fortuyn, komt ook uw bijdrage voor Wilderszijde in januari?

De heer Fortuyn: Niks, het wordt één voorstel. Dus dat gaan we niet uit de kaart trekken. Ik begrijp de behoefte, maar moeten we niet doen. We overzien allemaal waar we het hier over hebben, dus later bij elkaar, de niet beschikte komt in de tweede fase. Daar moeten we inderdaad tempo in maken, vind ik ook. Maar goed, dan kijk ik mijn collega aan, dan kijk ik de ambtenaar aan. Die willen het ook, er moet helderheid zijn, we moeten hier gewoon benen maken. En over betreft de vraag van de heer Scheringa op die 26 woningen, ik ga ernaar kijken, maar twee keer verlies lijden is ook niet alles. Dus ik ga er wel even serieus naar kijken. Dus ik doe geen toezegging.

De voorzitter: Helder. Dank u wel, wethouder Fortuyn. Nog een interruptie van de heer Bergwerff.

De heer Bergwerff: Ik had nog die vraag over als we het nou losknippen Wilderszijde ontmoetingsplekken en dergelijk, sporthallen, losknippen van de IHP, zou dat dan nog iets teweeg kunnen brengen?

De voorzitter: Tot slot wethouder Fortuyn.

De heer Fortuyn: Nee, het brengt niets teweeg. Laten we gewoon met elkaar de beslissing, helemaal klaar.

De voorzitter: Helder. Dan sluiten wij de discussie over agendapunt 5A, dank u allen voor de constructieve discussie en gaan wij wethouder Fortuyn een fijne avond wensen, zo blijkt.

b. Werkprogramma Vitaliteit

De voorzitter: En gaan wij verder met agendapunt 5B, het werkprogramma Vitaliteit. Dat heeft een mooie historie, in november 2022 al heeft de raad de motie Samen stappen zetten naar een gezonder Lansingerland aangenomen en daarin roept de raad het college op om te komen tot een lokaal preventie akkoord met partners en dat ook in Q 22-23 aan de commissie Samenleving voor te leggen. Dat is het bijna geweest. En om vanaf 2024 aan een lokaal preventie akkoord ook daadwerkelijk uitvoering te geven. Vanavond ligt bij u voor het conceptstuk, het werkprogramma Vitaliteit en het college geeft daarmee ook uitvoering aan deze motie en u wordt gevraagd om daarbij uw wensen, bedenkingen, aanvullingen te geven, zodat het college in ze verwachten december, het worden twee drukke weken voor het college en de organisatie, uitvoering kunnen geven aan het Vitaliteitsakkoord. Dat is de bespreking die wij met elkaar gaan hebben.

Eerste termijn

De voorzitter: En dan wil ik graag de eerste termijn aan de zijde van de commissie openen. Wie mag ik daarvoor het woord geven? En dat is mevrouw Molenaar. U heeft het woord.

Mevrouw Molenaar: Dank u wel, voorzitter. Om te beginnen, we zijn heel blij dat de motie waar u het net al over had uit oktober en de motie werd ook door ons ingediend over het lokale provincieakkoord, dat dit uiteindelijk dit uitgebreide werkprogramma Vitaliteit als resultaat heeft opgeleverd. Wat ons betreft, om een gelijk antwoord te geven op een vraag, wordt door dit werkprogramma onze motie meer dan voldoende ingevuld, ook wat betreft het sportakkoord dat opgenomen is, onze complimenten voor het geheel. De acht gekozen thema's passen wat ons betreft goed in een samenhangend

preventiebouwwerk. Bij thema een, mentaal in balans, stellen we nog wel voor om de onderwerpen eenzaamheid en armoede, dus de meer sociale aspecten, toe te voegen. Een sociaal netwerk en voldoende geld is ook preventie en kan voorkomen dat je afhankelijk wordt van zorg. De sociale componenten familie, sport, kerk, buurt zien we daarom graag opgenomen of de activiteiten erbij horen in het werkprogramma. Het thema Gezond in je vel willen we ook kort uitlichten. Naast bestaande problemen zoals overgewicht, zien we ook dat veel achter het scherm zitten, maar ook vapes, bedreigingen zijn voor jongeren. De JOS'ers doen al heel goed werk. Graag ook de opvoedondersteuning van het CJG eraan toevoegen voor de hele jonge kinderen en de jonge en aanstaande ouders. Het thema opstaan tegen vallen verraste ons en vonden we heel fijn dat dat erin stond. Elke val die voorkomen kan worden, is pure winst. Tenslotte, goed dat er ook aparte aandacht is voor inclusiviteit en sociale veiligheid bij sporten en bewegen. De sport- en cultuurfondsen maken het voor nog meer inwoners mogelijk om mee te doen in Lansingerland. Maar het moet dan wel veilig en plezierig kunnen. Dat is goed voor de weerbaarheid en voor een gezonde levensstijl. Veel van de thema's die in het werkprogramma staan, vergen directe of indirecte inzet van de gemeente en sommigen zien op subsidies. We zeggen het vaak hier met elkaar in de raad, maar we mogen eigenlijk superblij zijn met alles wat er in onze gemeente gebeurt door de gemeente zelf, maar ook door de vrijwilligers en allerlei organisaties die zich daarvoor inzetten. We kunnen dat toch niet vaak genoeg benoemen. De gemaakte keuzes voor de rol van de gemeente hierin zijn wat ons betreft prima een goede. Zolang het vangnet van de gemeente maar in stand blijft. Het is in Lansingerland over het algemeen goed gesteld met de gezondheid en de vitaliteit en de zaken die in dit werkprogramma staan, dragen daaraan bij. Laten we er vooral zuinig op zijn. Het is een mooi bouwwerk en dat moet niet instorten als de financiering vanuit het Rijk ter discussie komt te staan of als preventie ineens wordt gezien als een hobby. Dat is iets wat we bij de voorgestelde monitoring en evaluatie ook graag in de gaten blijven houden. Dat was onze bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Molenaar. Ga ik naar de heer Bergwerff, CDA.

De heer Bergwerff: Voorzitter, dank u voor het woord. Fijn dat dit stuk nu voor ons ligt en dat wij ons licht hierop mogen laten schijnen en dan eventueel wat aandachtspunten meegeven. Laat ik starten om te zeggen dat het echt, het is een mooi werkprogramma, er worden een aantal vragen rond gesteld als commissieleden of als partijen en een vraag is of het inderdaad past bij de verwachting. Ja, dat past zeker bij de verwachting. Het is zelfs nog meer dan wij hadden gedacht dat het zou zijn. Dus complimenten wat dat betreft. Ook de acht thema's passen volledig. Het is ook niet dat wij een thema missen. Dadelijk, voor het definitieve deel verwachten we wel iets meer op het gebied van prioritering van de uitvoering. Er wordt wel aangegeven dat de jeugd in zijn algemeenheid prioriteit krijgt. Maar er zijn natuurlijk veel meer onderwerpen te verdelen en specifiek te maken. Ook de financiële toewijzing per thema ontbreekt nog en dat zou ook in een definitief document een mooie aanvulling zijn. Onze conclusie rondom sporten is dat het een mooie hoofdstuk is. We zouden wel graag nog meer en nog concreter willen inzetten op het inclusief sporten en dan sporten voor mensen met een lichamelijke of een fysieke beperking. Dat hebben we in deze commissie ook wel vaker uitgesproken dat we echt breedtesport heel belangrijk vinden. En dat mag nog concreter worden in dit plan. Wat ik wel een bijzondere vind, is dat er staat een zin, nader te bepalen welk percentage van verenigingen financieel gezond is. En toen dacht ik wel even bij mezelf, maar dat moeten we toch gewoon weten, welk percentage van onze verenigingen financieel gezond zijn? Want we hebben een week geleden nog gesproken over eventuele huurverhoging voor de sportverenigingen. En dan weten we eigenlijk helemaal niet of ze wel financieel gezond zijn en dat wel kunnen dragen. Dat vond ik een gekke zin. Ja, daar keken we van op. Wij kunnen ons vinden in de rol die gekozen wordt voor de gemeente. Dat is de meer faciliterende rol. Daarvoor is er wel veel meer samenwerking nodig met partners, geeft risico's, vraagt wel hoe houdt de gemeente controle? We hebben er steeds meer ervaring mee. De afgelopen jaren gebeurt het steeds vaker, maar het is wel belangrijk om effectief grip te houden en ook de prestaties van de partners te kunnen meten met instrumenten, hoe moeilijk dat soms ook is. Privacywetgeving tussen de gemeenten en partners wordt terecht genoemd als mogelijke barrière dat privacywetgeving soms ook lastig kan zijn als het gaat om gegevens uitwisselen voor kwetsbare groepen. En toch de oproep van doe zoveel als kan, op dat gebied, wat CDA betreft. We moeten ons niet te veel laten beperken, zolang we ons wel aan de wet houden. Ja, dat wil ik even meegeven. Er wordt goed uitvoering gegeven, inderdaad, aan de motie, werd al naar gerefereerd. Heel fijn. Dat is echt fijn om te zien. Even ter afsluiting twee dingetjes, in de begeleidende brief staat nog dat de ASD meegedacht heeft en die geven ook vaak een advies en die adviezen zijn niet te lezen in dit document. Zijn er dan geen adviezen gegeven, hebben ze alleen meegedacht? Of wat is precies de rol geweest van de ASD in het proces? En de afhankelijkheid van de brede SPUK-middelen. Goed dat die zo mooi worden ingezet, maar die zijn tijdelijk en kunnen ook in de toekomst minder worden. En dat kan wel weer een extra beroep doen op onze begroting na 26 en zeker de situatie van de gemeente dadelijk na 2026, blijft dat wel een zorg. Dus wees daar scherp op. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bergwerff. Ga ik naar de heer Erwich, Leefbaar 3B.

De heer Erwich: Ja, dank u wel, voorzitter. Het werkprogramma Vitaliteit bevat acht thema's, die allemaal belangrijk zijn voor de gezondheid en de vitaliteit van de inwoners. Toch wil Leefbaar 3B meer aandacht. Meer aandacht, maar op minder thema's. Minder, maar thema's waarin wij vinden dat de grootste impact heeft. Wij zijn benieuwd en horen graag reactie van de wethouder. De eerste is het mentaal balans. De druk op de mentale gezondheid van de jongeren neemt toe. Door hem preventief te trainen in het omgaan en uitdagingen verstrekken wij hun mentaliteit welzijn en voorkomen we toekomstige problemen, op de lange termijn is hier veel gezondheidswinst te halen. De tweede is de risico van de middelgebruik. Jongeren worden steeds vaker geconfronteerd met alcohol, drugs, vaperen en niet te vergeten, gokken. Wat steeds zichtbaarder wordt in de reclames. Door hen bewust te maken van het risico, kunnen we middelengebruik en negatieve effecten verminderen. Het is hierbij wel de steun van de ouders vereist als het goede voorbeeld. Ons derde speerpunt is gezond in je vel. Overgewicht en ongezonde gewoontes blijven een groot probleem. Dat begint ook bij de verenigingen. De gezondere snack aanbieden en mensen bewustmaken van gezonde keuzes kan helpen. Zeker bij de sportclubs. Op die manier dragen de clubs bij aan een beter lichamelijke gezondheid. Maar hier moeten we hart in de eigen boezem steken. Ook de hand in eigen boezem steken en geen McDonald's tegenover scholen plaatsen of in de buurt van de IHP's op Wilderszijde of sportverenigingen. Tot slot, inclusief sporten en bewegen. Iedereen moet kunnen sporten en bewegen. Dat versterkt de gezondheid, maar ook het gevoel van samenzijn in Lansingerland. Denk aan laagdrempelige sportboxen in de buurt die bijdragen aan de gezondheid en de verbondenheid. Maar Lansingerland wil ook een rookvrije gemeente zijn. Waarom plaatsen we dan geen woorden voor rookvrije generatie op alle sportterreinen en chill plekken? Dat missen we nog een beetje. We vragen het college om ouders te stimuleren in hun rol bij het opvoeden van gezonde kinderen. We missen de inspiratie door ouders om hun kinderen een gezonde levensstijl bij te brengen. Ze moet thuis een gezond, mentaal sterk en bewust leven stimuleren en niet alles is de verantwoording van de gemeente. Dat vinden wij iets te gemakkelijk. Onze ouderen zijn vandaag de dag vaak ook nog fit en vol energie. Niets lijkt meer op die ouderen van vroeger, ze staan nogal volop in de samenleving en door hen in te zetten als een rolmodel, bijvoorbeeld bij workshops of buurtinitiatieven, kunnen zij hun ervaringen delen, jongeren inspireren en neem als voorbeeld inderdaad dank je wel en de sociale verbondenheid versterken. Zo raken de ouderen extra betrokken bij de vier speerpunten. Tegelijkertijd maken we ons wel zorgen over de positie van onze samenwerkingspartners. Veel van de clubs en verenigingen staan onder druk door de stijgende kosten en soms een verminderde subsidie. We moeten niet vergeten dat juist deze organisaties essentieel zijn voor het slagen van dit werkprogramma Vitaliteit. Een Leefbaar 3B zou daarom willen vragen en graag weten hoe we hun zorgen weg kunnen nemen, zodat zij de belangrijke rol kunnen blijven vervullen. Dan, als laatste, Leefbaar 3B vraagt het college om deze thema's te benadrukken, want door hierop de focussen, kunnen we de grootste uitdagingen gericht aanpakken en de impact van het programma Vitaliteit maximaliseren. Dit programma is ambitieus, complimenten daarvoor. Het vraagt ook om de inzet van ons allemaal en niet alleen de ambtenaren, maar ook de raadsleden, inwoners, partners. Maar vooral, vind ik, ook de ouders. Laten we deze kans aangrijpen om samen met de ouders een gezonder, vitaler, maar vooral Leefbaar Lansingerland te creëren. Ik heb nog wel een vraagje aan de wethouder, want het is een lange termijn, 2040. Ik heb toch nog even tijd, hoe kunnen we in die tussentijd het meten en het evalueren? Dat lijkt ons wel prettig, tussen 24 en 27, daar iets van te weten. Dank u wel.

De voorzitter: Helder. Dank u wel, mijnheer Erwich. Dan ga ik verder met de heer Alsemgeest, WIJ Lansingerland.

De heer Alsemgeest: Ja, dank u wel voorzitter. Voor ons ligt het concept werkprogramma Vitaliteit en als ik namens onze fractie even goed bezie, vraagt het college ons wat we van dit werkprogramma vinden voor het definitief wordt vastgesteld. Het concept werkprogramma komt voort uit een aangenomen motie in 2022, samen stappen zetten naar een gezonder Lansingerland. We zijn er meermaals over geïnformeerd en we hebben daarover gesproken. Wat ik mij nog kan herinneren in die gesprekken is dat we het in de eerste gesprekken allemaal een beetje erg wollig vonden. U kan zorgen voor elkaar, want dat is een beetje wollig overkomen, maar dat is dan maar zo. Als we nu naar het programma kijken, zien we veel ambitie. Ambitie om de inwoners van Lansingerland vitaal en gezond te houden. En wat ons vooral aanspreekt, is dat we deze ambities met onze partners tot stand willen laten komen. Samenwerking met welzijnsorganisaties, sportverenigingen en andere partners stellen ons als gemeente in staat om goed in contact te komen met onze inwoners en een breed aanbod van diensten te bieden. Als we als fractie van WIJ Lansingerland kijken naar de acht benoemde thema's, kunnen we ons daar goed in vinden. Maar ik wil er toch een uitlichten en onder de aandacht brengen. Wat onze fractie betreft staat en dat zal niet zomaar zijn, het belangrijkste punt bovenaan, mentaal in balans. Voor zowel jongeren als ouderen is van het allergrootste belang om sterk te staan in onze samenleving, een samenleving waarin iedereen welkom is en mee mag doen. Als jongeren en ouderen mentaal sterk in het

leven staan, zijn ze weerbaarder, de een is weerbaarder tegen drank, drugs, ondermijning en andere, bijvoorbeeld tegen eenzaamheid en noem maar op. We zouden dan ook graag zien dat hier de focus komt te liggen, want dat werkt preventief. Door de focus op preventie te leggen, kunnen we mogelijk gezondheidsproblemen in de breedste zin van het woord van morgen voorkomen. Wat onze fractie betreft, zouden we hier wat meer aandacht op kunnen leggen, maar alles overziend kunnen we instemmen met de vraag of we dit werkprogramma uitvoering geven aan de motie. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Alsemgeest. Dan ga ik verder met mevrouw Van Splunter, GroenLinks.

Mevrouw Van Splunter: Ja, dank voorzitter. In een tijd waarin de gezondheidszorg onder druk staat en de kosten blijft stijgen, is het essentieel om te investeren in preventieve maatregelen die de gezondheid en het welzijn van onze inwoners bevorderen. Preventie is de hoeksteen van een gezonde samenleving. Door vroegtijdig in te grijpen en de gezondheidsproblemen te voorkomen, kunnen we niet alleen de levenskwaliteit van onze inwoners verbeteren, maar ook de druk en lasten op de gezondheidszorg en het sociaal domein verminderen. Een lokaal preventieprogramma helpt bij het bevorderen van gezonde leefgewoonten. En door preventieve zorg lokaal aan te bieden, maken we het gemakkelijk toegankelijk voor iedereen. Dit draagt bij aan een eerlijker en inclusiever zorgsysteem. Een lokaal preventieprogramma kan de sociale cohesie versterken door gemeenschapsgerichte activiteiten en initiatieven te organiseren. En dit bevordert niet alleen de gezondheid, maar ook het gevoel van samenhang en verbondenheid binnen de gemeenschap. Ik wil mijn waardering uitspreken voor het werkprogramma Vitaliteit van de gemeente Lansingerland. De overzichtelijke indeling en de concrete actiepunten en interventies maken het voor iedereen duidelijk welke stappen er genomen worden om de vitaliteit van onze inwoners te verbeteren. Fijn ook om te lezen dat de Lansingerlander het redelijk goed doet qua gezondheid in vergelijking met de regio, maar dat willen we minimaal zo houden en liever nog verbeteren. De acht thema's die aandacht krijgen in het werkprogramma zullen hier aan bijdragen en zijn voor wat betreft GroenLinks goed gekozen en passend bij de samenstelling van onze inwoners. En hoewel het programma en ik ga iets te snel naar beneden, dus ik ga weer eventjes naar boven, hoewel het programma al veelbelovend is, wil ik graag een aanvulling voorstellen. Het zou waardevol zijn om meer gebruik te maken van sociale netwerken binnen de maatschappij, met name die dicht rondom mensen. Sociale netwerken, zoals buurtverenigingen, sportclubs, kerken, vrijwilligersorganisaties spelen een cruciale rol in het versterken van de sociale cohesie in het bevorderen van een gezonde levensstijl. Er ligt een extra kans om deze netwerken mee te nemen in de uitvoering van het werkprogramma door coaches, vrijwilligers en anderen, bijvoorbeeld de trainen op vroeg signalering en hoe daarbij dan ook te handelen. Het benutten van deze sociale structuren kan niet alleen de effectiviteit van het programma verhogen, maar ook de betrokkenheid en het welzijn van onze inwoners versterken. Er wordt wel duidelijk naar de samenlevingsvisie verwezen, maar GroenLinks mist hier de samenhang met de omgevingsvisie en vanzelfsprekend wordt daar binnen de gemeente Lansingerland aan integraal beleid gewerkt en ga ik er ook wel van uit dat dit werkprogramma ook past in die integrale aanpak. Maar voor gezond gedrag is een gezonde groene omgeving waar mensen goed kunnen bewegen, kinderen kunnen spelen, sporten en gezond gedrag wordt gestimuleerd, een randvoorwaarde. Vandaar dat ik ook de samenhang met de omgevingsvisie hierbij benadruk. Dan de vragen waar antwoord op gegeven wordt, vindt de commissie dat hiermee voldoende uitvoering wordt gegeven aan de pijler gezondheid uit de samenlevingsvisie? Jazeker. Gezondheid is een ruim begrip en waar het vroeger ging om de afwezigheid van ziekte, is vandaag de dag de definitie van gezondheid het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren, aldus Machteld Huber. Een term als vitaliteit dekt deze lading prima. Kan de commissie zich vinden in de ... als gemeente kiezen. Zeker. Ik vind het positief om te lezen dat de gemeente regie pakt. Dit is belangrijk om zaken van de grond te krijgen en partijen te betrekken, maar ook de rol die ik verwacht van een gemeente voor de uitvoering van de Vitaliteitsprogramma. Dus het antwoord is ja. Is de commissie het ermee eens dat wij op deze wijze uitvoering geven aan de motie? Wederom ja met een uitroepteken.

De voorzitter: Dank u wel met een uitroepteken. Ik ga verder met de heer Van der Stad, D66.

De heer Van der Stad: Dank u wel, voorzitter. De fractie van D66 heeft het werkprogramma Vitaliteit met plezier doorgelezen. We zijn positief verrast door detailniveau dat met ons gedeeld wordt, qua thema op inhoud, de partners die erbij horen en de heldere doelstelling met relevante indicatoren die we willen meten en gaan volgen door de tijd. De fractie van D66 is nog zeer positief over het werkprogramma. Er wordt in het werkprogramma echter ook gevraagd of onze motie, die oproept om tot een lokaal provincieakkoord te komen, hiermee wordt ingelost. Daarop kunnen we volmondig ja zeggen. Er wordt ingezet op preventie van jong tot oud en op mentaal en fysiek vlak. Daar we onze motie zaken benoemen zoals overmatig roken, overgewicht en drankgebruik, hebben deze alleen een plek in het werkprogramma

weten te vinden. De focus van thema's is echt tot stand gekomen in samenspraak met het werkveld, onze partners en het inzicht op basis van wat er zoal nu in de samenleving speelt en gevraagd wordt. Chapeau aan deze invulling, wat ons betreft een hamerstuk, alhoewel het is een bespreekstuk. Daarnaast eens met de toevoeging aan de thema's voorgesteld door de ChristenUnie en GroenLinks. Dank u.

De voorzitter: U zou wel kunnen zeggen dat mocht u erover hebben besloten, zou het voor u een hamerstuk zijn geweest. Ongeveer de meest neutrale manier van wensen en bedenkingen meegeven. Dank u wel, mijnheer Van der Stad. Verder in deze eerste termijn, mevrouw Draak, VVD, gaat uw gang.

Mevrouw Draak: Ja, dank u wel, voorzitter. Als ik heel even de vragen doorloop, vinden wij dat uitvoering wordt gegeven aan de pijler gezondheid uit de samenleving visie. Dat vindt de VVD zeker. Ik moet zeggen dat ik wel aan het nadenken ben over de woorden van mevrouw Molenaar. Want ik heb inderdaad het stuk wel gelezen met de focus op gezondheid, maar uiteindelijk en dat heb ik wel van meerdere commissieleden gehoord, zijn er natuurlijk heel veel andere problemen die niet rechtstreeks met gezondheid te maken, die gezondheid wel beïnvloeden, zoals armoede of schulden. En daar ben ik eigenlijk wel benieuwd naar hoe de wethouder daar de kruisverbanden ziet en wil signaleren. Dus dat even in aanvulling op wat mevrouw Molenaar zei. Ik vind op zich de acht thema's die zijn gekozen heel goed. Lijkt wel her en der wat overlap in te zitten en dat zie je ook eigenlijk wel in de lijst van partners die wordt gebruikt voor al deze thema's. Ik ben ook nog wel benieuwd, is ook een vraag van mij aan de wethouder, hoe in zo'n complex veld met zoveel partners een goede afstemming wordt gerealiseerd en hoe je goed kunt rapporteren. Volgens mij zei mijnheer Bergwerff daar ook iets over. Kan de commissie zich vinden in de aanpak en in de rol die wij als gemeente kiezen? Daar heb ik vanuit de VVD eerder al van gezegd, wij vinden het als liberale partij gewoon belangrijk dat mensen regie hebben en houden over hun eigen leven en dat de overheid niet zomaar in het privéleven van mensen gaat zitten of mensen gaat betuttelen. Daar hebben wij altijd een beetje allergie voor. Maar als ik kijk naar hoe de aanpak wordt gekozen, dan denk ik dat wij als VVD heel goed kunnen steunen hoe deze aanpak wordt gekozen. En ik denk zeker dat de motie hiermee wordt uitgevoerd. Ik zie gewoon een heel goed doordacht plan en volgens mij moet de gemeente Lansingerland daar maar mee beginnen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Draak. Dan tot slot, mevrouw Biharie, PvdA.

Mevrouw Biharie: Ja, dank u wel voorzitter. De PvdA-fractie vindt heel goed dat er nu werkprogramma Vitaliteit ligt voor onze inwoners. Een en ander is gezegd, als we kijken naar de vraag, hoe ziet men de rol van de gemeente, dan staat daar in samenleving aan zet. En hierbij wil ik toch het opmerking maken en aandacht vragen dat niet alle inwoners in Lansingerland helaas in staat zijn om bepaalde keuzes te maken, voor een gezonde keuze, voor sport, voor voeding. Anders had men dat in grote delen wel gemaakt. En dit kan onder andere door armoede komen en dat is ook door andere fractie onder aandacht gevraagd en ook wij van de PvdA vragen daar aandacht voor. En we vragen de wethouder hierover hoe worden die doelgroep ondersteund om wel een keuze te kunnen maken voor een vitaal leven binnen Lansingerland? Over de motie, de motie in eerste instantie wordt dat goed uitgevoerd, zoals ik dat lees in de werkprogramma. Ik mis soms wel de visie als het gaat over aanpakken van oorzaak in plaats van symptoombestrijding. Ik ben daar kritisch op. Als het gaat om een gedragsverandering, wat ten goede komt aan ieders gezondheid en men heeft altijd de keuze om een andere keuze te maken als men uitgaat of gaat stappen en het gaat niet om betuttelen, het gaat om daadkrachtig keuze maken als je kijkt waarom wordt niet ingezet naar rookvrije generatie rondom onze scholen en sportverenigingen? En die vraag is ook aan de wethouder, waarom wordt ook geen keuze gemaakt voor horeca met gezonde voedingsaanbod rondom scholen en sportverenigingen? Geen fastfoodhoreca op loopafstand van scholen en sportverenigingen? Waarom wordt in horeca rond scholen en sportverenigingen geen alcoholverbod?

De voorzitter: Mevrouw Biharie, voor dat u verdergaat, een interruptie van mevrouw Van Splunter.

Mevrouw Van Splunter: Ja, ik vind het een heel mooi betoog en ik vroeg mij ook af of de PvdA het met mij eens is dat als we die gezonde omgeving gaan creëren, zouden we dan niet moeten beginnen om bijvoorbeeld het gemeentehuis rookvrij te maken en daar borden op te hangen als voorbeeld, want goed leven is goed volgen?

De voorzitter: Ja, helder. Mevrouw Biharie, wilt u het gemeentehuis rookvrij maken?

Mevrouw Biharie: Voor een stop rookvrij voor alle generaties waar dan ook. Dus dat kan, maar ik focus even, daar kan ik in vinden, even verder met mijn betoog. De derde punt waar ik ook vraag, waarom wordt horeca rondom scholen en sportverenigingen geen alcoholverbod? Als we samen de verantwoordelijkheid nemen, dan ook de verantwoordelijkheid bij de ouders die wat roken en drinken betreft rond scholen en sportverenigingen. Het is belangrijk om bij de bron de preventie in te zetten,

anders gaan we symptomen bestrijden, geld investeren en ik denk, het heeft tijd nodig, het is een gedragsverandering, maar het is ook goed om nu duidelijk met ons allen de keuze te maken om die stappen te zetten met zijn allen en daartoe roep ik ook alle commissieleden op en de wethouder hierbij. Waarom daar niet naar gekeken wordt?

De voorzitter: Helder. Dan ga ik voor een interruptie naar de heer Lieverse.

De heer Lieverse: Ja, mijn collega mevrouw Molenaar staat me toe om een interruptie te plegen in haar woordvoering. Zij wil hem niet. Ik ben benieuwd hoe PvdA reageert als er ook gevraagd zou gaan worden, wilt u pleiten voor een alcoholverbod in het gemeentehuis?

De voorzitter: Mevrouw Biharie.

Mevrouw Biharie: Doet goed volgen. Daar laat ik even bij.

De voorzitter: Ik heb nog een interruptie voor u van de heer Bergwerff. Heb ik dat goed gezien, mijnheer Bergwerff. Ik hoop dat het niet nog een wat als dan anders vraag is?

De heer Bergwerff: Ja, wel een beetje. Het betoog, het is mooi dat mensen ambities hebben en visies en dergelijke, dat is heel goed, maar het gaat natuurlijk wel erg ver op het moment dat je pleit voor een alcoholverbod bij een sportvereniging waar mensen bij elkaar komen, waar mensen samen sporten.

De voorzitter: Wat is uw interruptie?

De heer Bergwerff: Ja, nee, zeker. Maar de vraag is of de Partij van de Arbeid wel beseft wat voor gevolgen daar aan zit op het gebied van-

De voorzitter: Oké. Mevrouw Biharie.

De heer Bergwerff: En ook kosten voor de vereniging, dat is mijn tweede punt.

De voorzitter: Beseft u de sociale en financiële impact voor de sportvereniging? Ja, dan ga ik u even opnieuw aanzetten. Even wachten, mevrouw Biharie, u heeft nu het woord.

Mevrouw Biharie: Ja, dank u wel voor de vraag. U legt me de woorden in mijn mond, als men hier wil investeren voor een gezonde jeugd en wij als ouders blijven roken en dan ga je het geld van de sportverenigingen kijken, welke voorbeeld geef ik als ik sta te roken en terwijl mijn kinderen niet mogen roken? Wat draag je bij als ik loop te drinken en de kinderen mogen niet drinken? En ik ga niet zover. Je hebt uitgangsmogelijkheden, vrije tijd waar je wel kan roken en drinken. Het gaat me rondom de scholen en de sportverenigingen. Daar ligt de focus op.

De voorzitter: Oké, helder, mevrouw Biharie. Daar ga ik nog even naar de heer Alsemgeest.

De heer Alsemgeest: Ja, voorzitter, het gaat mij ook eigenlijk allemaal een beetje te ver. En ik zou van mevrouw Biharie graag willen horen, gaat zij thuis pas wat drinken als de kinderen naar bed zijn?

De voorzitter: Mevrouw Biharie, ik wil u vragen om deze interruptie nog kort te beantwoorden en dan verder te gaan met uw betoog en dan stoppen we ook best de commissie met alle andere wat als dan anders vragen aan mevrouw Biharie. Mevrouw Biharie, een van ons moet op de knop drukken. Als we beiden op de knop drukken, dan gaat het natuurlijk niet werken. U heeft nu het woord. Dan moet u niet nog een keer op de knop drukken, mevrouw Biharie.

Mevrouw Biharie: Ik ben blij dat door mijn betoog hier zo een discussie ontstaat. Ik rook niet en ik drink niet, ik werk aan mijn gezondheid. En ik ga verder, ik ben blij dat de CDA-fractie ook aandacht vraagt voor de privacy waar men kan binnen de AVG doen wat men kan vanuit de gemeente. Ik mis nog steeds vaak bij de samenlevingscommissie ook de bijdrage van de ASD als onderlegger omdat we als we samen willen werken met zijn allen, de verantwoordelijkheid nemen, denk ik dat het goed zou zijn om dat advies als onderlegger nogmaals de oproep of het mogelijk is eerder te krijgen. Voor nu wil ik hierbij laten. Bedankt voor jullie alle interrupties, want dat zet denken en bewustwording.

De voorzitter: Uitstekend. Dank u wel, mevrouw Biharie. Ik meld nog even voor de goede orde dat inmiddels VOOR Lansingerland niet meer aanwezig is in deze vergadering en dan gaan wij over naar de eerste termijn van het college. Geeft u ons even 30 seconden.

Beantwoording college

De voorzitter: De wethouder Cnossen.

Mevrouw Cnossen: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik keek even rond naar wat bewegingen. Allereerst wil ik de commissie Samenleving heel erg bedanken voor het kritisch meelesen van het stuk wat opgewerkt is. Ik heb hier naast mij Marsha zitten die een groot aandeel heeft geleverd. Dus dat vind ik ook altijd fijn om te laten zien. Want wethouders doen natuurlijk verder niet zo heel veel. Weet u wat jammer is, dat we nog net voor deze commissie het mooie opgemaakte stuk, net als de samenlevingsvisie, dat dat nog niet helemaal klaar was. Maar als u, misschien moet u even verversen, in uw stukken kijkt, dan ziet u wel als laatste in iBabs het werkprogramma Vitaliteit in één oogopslag en krijgt u een idee van de opmaak die we, als het eenmaal definitief is, laten zien en dat is dan een beetje in het licht ook van de samenlevingsvisie, die symbolen, de kleuren. Dus dank aan de griffie die dat voor ons nog snel heeft bijgezet, want dan kan ik wel iets laten zien aan u. Ik ga eens even netjes langs de vragen lopen, voorzitter. Vragen, opmerkingen, zaken die het college mee gaat nemen, want daar is deze bespreking voor bedoeld. Het college neemt al uw opmerkingen mee om echt een definitieve versie vast te stellen. En het leuke is van dit werkprogramma, we bespreken het nu, maar u ziet, denk ik, er helemaal doorheen dat we heel veel dingen gewoon doen. Dat vond ik ook het leuke van die motie toen, dacht ik ook, dat doen we al. Gala gelden van het Rijk, dacht ik ook, we doen het al lang. Dus wat dat betreft zit deze gemeente wel in die goede beweging van de positieve gezondheid, het werd daar nog even gememoreerd. We hebben daar toen een keer lezing over gehad. En dat zet je wel aan het denken. Vanuit de ChristenUnie, voorzitter, werd aangegeven dat eigenlijk bij thema een het woord eenzaamheid, armoede, de sociale component nog wel belangrijk zou zijn om daar ook bij te vermelden. Ik zat daar even over na te denken. Later kwam die ook nog bij de VVD terug. Juist deze positieve gezondheid gaat hierover. Dan moet je niet onmiddellijk het woord eenzaamheid of armoede noemen, maar juist door hierop in te zetten en te signaleren waar mensen misschien eenzaam zijn, ik denk bijvoorbeeld aan de oudere adviseurs bij welzijn, die kunnen juist weer doorverwijzen naar alle mogelijkheden die er zijn bij de gemeente of via het sport- en cultuurfonds om ergens aan mee te doen. Dus het zit er indirect in, maar ik heb uw opmerking gehoord en mogelijk dat we de woorden nog eraan toe moeten voegen. Ik ga daar even over nadenken, als u het goed vindt. En dat is ook armoede. Ik hoorde de VVD dat ook zeggen, de ongelijke aanpak vanuit die samenlevingsvisie, moet u echt bij deze twee onderwerpen heel centraal zien, want heel veel mensen gaan gewoon lekker zelf sporten, die kunnen het rolmodel zijn bij een of andere workshop. Maar juist de mensen die dat niet uit zichzelf doen, daar hoop je dat al die partners in de samenleving, ze werden ook door u genoemd, of dat nou kerken, sportverenigingen, buurtverenigingen zijn, dat daar opgemerkt wordt van laten we die eens even meenemen en laten we die daarop wijzen. En dat is ook de opdracht aan welzijn, waar welzijn allerlei ontmoetingen heeft, ook aan het werk is met de mantelzorgers, et cetera. Die zetten wij juist in, de partners in de samenleving, om mensen te wijzen op de mogelijkheden die de gemeente hierin heeft. Ik ga even een slokje water nemen.

De voorzitter: Dat geeft mij dan even de gelegenheid om voor de mensen die eventueel thuis via de webcast aan het kijken zijn, te vertellen dat als u op de website van de gemeente de agenda bekijkt, dan zit u niet in de iBabs-app, ook daar de bijgewerkte versie opgemaakt en wel van het Vitaliteitsakkoord kunt zien. De wethouder.

Mevrouw Cnossen: Dank u wel, voorzitter. Even een kleine pauze. Mooi, mevrouw Molenaar, hoe u dat zei, elke val die voorkomen wordt, is pure winst. Dat is ook echt onze mooie ketenaanpak valpreventie. U weet dat we ook in een grote regio van onzorgkantoor aan het werk zijn met ISA GALA toestanden, zal ik maar even zeggen. En het is wel mooi om te vermelden dat de aanpak valpreventie, die ketenaanpak, een voorbeeld is in de regio. Eigenlijk ook omdat we al veel langer hiermee bezig waren. De fysiotherapeuten ook gewoon echt in actie kwamen en zich melden van wij willen hieraan bijdragen, dus er is een beweging binnen Lansingerland die dit al heel erg goed oppakt.

De voorzitter: Wethouder, een interruptie van de heer Erwich.

De heer Erwich: Ik had eigenlijk een verduidelijkende vraag over uw valpartijen, want het percentage van ouderen wat nou per se valt omdat ze oud zijn, zou ik wel eens willen weten of ligt het ook aan de bestrating, want ik heb dat ook een paar keer meegemaakt, dat de mensen gewoon op straat gevallen zijn door de scheve stoepstenen.

De voorzitter: Oké, waar kunnen wij op inzetten? Waar komt het door? Wethouder Cnossen.

Mevrouw Cnossen: Er zijn veel cijfers over inderdaad vallen van ouderen. De meeste ongelukken gebeuren gewoon thuis. Het trapje, treetje wat je mist. Maar u heeft een punt dat wij ook buiten moeten zorgen voor goede bestrating en daarom vragen we ook mensen altijd te melden. Zeg het, meldt dat op die websiteknop van de gemeente als er iets is, want ik zie ook wel heel regelmatig onze buitendienst echt met zo'n lijstje op pad gaan en die gaan daarmee aan het werk. Dus roept u vooral als raadsleden ook inwoners op om dat te doen. En dat vallen, dat weet u, dat is bij ouderen vaak het begin van toch minder vitaal, eigenlijk niet meer mee kunnen doen. Dus dat als je dat kunt voorkomen ook met dit soort dingen, helemaal mee eens, voorzitter. Die gezondheid, zuinig zijn. Ja, dank u wel, mevrouw Molenaar ook voor die oproep. Ik kijk naar de woordvoering van het CDA. U vroeg om een financiële toewijzing per thema. Dat willen we eigenlijk niet, voorzitter. Want er is in dit land al zoveel in hokjes en vakjes verdeeld qua geld. Dat merken we natuurlijk gewoon ook in ons eigen sociale domein. Participatie ga je niet zomaar met de WMO vermengen. Stel je voor dat we in dit Vitaliteitsprogramma een algemene financiële paragraaf hebben die we niet gaan uitsplitsen per thema omdat je juist ook flexibel wilt zijn, van op het ene moment zal het aan mentale gezondheid bijdragen en het andere moment misschien weer aan iets anders. Dus dat is juist niet de bedoeling. Nader te bepalen, even kijken, daar maakt u een opmerking over. Ik heb niet zo gauw geschreven welke bladzijde, maar dat ging over welk percentage van de verenigingen gezond is, maar dat betekent dat NNB nog niet bekend, maar we willen dat wel met die indicatoren die u ook heeft gezien, gaan volgen, zodat we ook in onze PNC-cyclus, in de begroting gewoon hierover kunnen rapporteren wat die inzet ook doet. Want u heeft gelezen dat we ook inzetten op verenigingen helpen hiermee het bestuur op orde houden, maar ook dit soort zaken. Dus dat NNB, nog niet bekend, maar dat komt er wel aan. Het vraagt heel veel samenwerken om de rol die wij beschrijven als gemeente te pakken. Maar ik denk ook, het college denkt ook dat het ook niet anders kan. Want wat zijn wij hier nou op het gemeentehuis om aan inwoners te vertellen, u moet gaan bewegen, u moet dit en u moet dat. Ik bedoel, wat dat betreft hoorde ik mevrouw Draak het over niet betuttelen hebben, zo zit ik er echt ook heel erg in, dat mensen in beweging worden gebracht door iemand in hun omgeving en niet door een gemeentehuis wat iets bedenkt. Dus vandaar die nadruk op die faciliterende rol en die faciliterende rol betekent dat wij de mensen, de verenigingen, de clubs in Lansingerland daarvoor ondersteunen. En dat doen we bijvoorbeeld met welzijn Lansingerland en nog veel meer andere zaken. Privacy werd genoemd, doe zoveel als kan. Je moet inderdaad goed kijken wat je wel kan. Want we doen altijd wel net als of er niets kan met privacy. Maar wat een mooi voorbeeld is, het toekennen van geld voor kinderen of volwassenen die geen geld hebben om te sporten, dat gaat gewoon via sportverenigingen via het onderwijs. Als iemand dat signaleert, daar hoeft de gemeente niet eens tussen te zitten. Dus op die manier moet je het organiseren, dat daar bekend is dat ze het aan kunnen vragen. En dat loopt heel erg goed, kan ik u zeggen. En dan hoef je ook geen persoonsgegevens op te vragen. U vroeg ook naar de rol van de ASD. Dat werd aan het eind ook gevraagd, ik dacht door mevrouw Van Splunter. De ASD is betrokken geweest bij die verschillende bijeenkomsten die u ziet, participatiebijeenkomsten en heeft aangegeven dat ze daarin hebben kunnen meedenken en zaken hebben meegegeven en geen apart advies hoefde of wilde uit te brengen omdat hun mening voldoende is meegenomen. De heer Bergwerff dacht ook nog na over de brede SPUK. SPUK-uitkeringen, dat zijn inderdaad tijdelijke uitkeringen. Wij hebben de horizon op was het 2040 of 2050, 2040 gezet van dit programma, maar u ziet de looptijd van het programma en ook de heel deftig gezegd, de midterm review is ongeveer vier jaar en dat hebben we wel financieel gedekt. En ik denk, gelet op wat er allemaal in beweging is in het land, dat we in die tijd moeten kijken van moeten we eigen geld daarin stoppen of kunnen we zoveel mogelijk subsidie vanuit het Rijk gebruiken? En dat is eigenlijk nu onze inzet om alles wat we van het Rijk nu in kunnen zetten, om dat ook direct te doen. En een aantal zaken wordt door het Rijk ook voorgespiegeld alsof het structureel is. Maar goed, eerst zien. Ik ga naar de woordvoering van Leefbaar. U noemde een aantal thema's waar u echt de focus op wil leggen. Ik denk dat we daar niet van mening verschillen. Ook de rookvrije gemeente. Hij kwam later natuurlijk ook terug bij de woordvoering van mevrouw Biharie. Bordjes plaatsen, wij hebben het al eens vaker over gehad en wij zaten samen ook al even te smoezen. Ja, een bordje plaatsen is één ding, maar wil je het dan ook gaan handhaven? Hoe doe je dat allemaal? Maar u zegt een bordje is al genoeg voor de bewustwording, want die gaan we eens even meenemen. Maar weet dat daar ook juist met de sportvereniging over gesproken wordt, de scholen, uiteraard en ik weet dat heel veel scholen al een rookvrije omgeving hebben. Maar ik hoor u zeggen, non-verbaal voorzitter, dat een bordje al voldoende is en dat u niet vraagt om BOA-capaciteit te gaan handhaven. U maakt zich zorgen over de positie van de samenwerkingspartners en dan denkt u aan sportverenigingen, maar ook aan de cultuurverenigingen, denk ik, vermindering van subsidie. Zij zitten aan tafel. U weet, bij de sportverenigingen hebben we

geen directe subsidierelatie, maar huurtarieven, ... aan, dat soort dingen. Maar dat ging daar net ook over alcohol schenken bij sportverenigingen. We weten met elkaar dat zij ook hun zaak draaiend weten te houden door de kantine-inkomsten. En daar sprak mevrouw Biharie ook, over haar zorgen. Maar daar wordt duidelijk met de sportvereniging echt over gesproken en je probeert ook een toerusting te geven voor de mensen die de bar moeten draaien, een bepaalde training, niets zonder ID, identity, nee, dat is Engels, maar identiteitsbewijs. Ik ben er weer. Dus er wordt altijd gevraagd naar het identiteitsbewijs, de leeftijd wordt gecheckt en de barmensen worden ook getraind op niet eindeloos doorschenken. Dus dat hoort ook bij het stukje versterking van de verenigingen. Want we vragen heel veel aan hen, vind ik wel. Terwijl dat ook een verdienmodel is, maar dat is zeker een aandachtspunt ook richting de PvdA. Mijnheer Alsemgeest, WIJ Lansingerland, mentaal in balans, mooi dat u ook zegt dat hoort op nummer één te staan, want we hebben natuurlijk heel veel opgehaald in de samenleving en overal kwam dit als nummer één naar voren. Dus ik denk dat het heel terecht is dat het ook die nummer één is en dat preventief de focus erop houden, dat is heel erg belangrijk. Nou, u ziet heel veel zaken die daar al voor beschikbaar zijn en ik denk dat dat voor de komende jaren het belangrijkste aandachtspunt is. Mevrouw Van Splunter, u zag heel goed, inderdaad, die samenhang met de samenlevingsvisie, maar u miste de omgevingsvisie. U moet dan wat verder doorscrollen, door het werkprogramma, want er zit een bijlage bij. Even kijken waar die ook alweer was. Samenwerkingspartners, relatie met andere programma's heet deze bijlage en daar ziet u de omgevingsvisie. Hij is nog 1.0 uiteraard, maar hij staat wel genoemd. Maar soms moet je niet alles in het programma zetten, maar in bijlages. Anders wordt het weer zo rommelig. En u vraagt ook om de samenleving buurt, sport, kerk te betrekken bij alle acties en zeker bij de uitvoering. Dan kunnen we het ook gerichter doen, want dan kunnen we ook per actiepoint gaan kijken wie moeten we daarbij betrekken. Dus nu is er nog heel breed opgehaald, maar per actiepoint bij de uitvoering zullen we daar ook meer gericht op gaan uitnodigen. Ik ga nog naar mevrouw Draak. Ja, een complex veld, hoe ga je dat met elkaar afstemmen? Ik vind dat ook altijd wel de grootste uitdaging, hoe betrek je iedereen erbij? Want mensen moeten toch elke keer maar weer komen opdaven om mee te praten, mee te denken en ik zie wel een samenleving in Lansingerland die graag mee wil denken. Ik ben altijd blij verrast, ... Nou, dan geven we ze vaak ook nog wel even een lekkere kleine maaltijd tussendoor. Maar hoe mensen zich dan van vijf tot negen inzetten om echt met elkaar na te denken en dingen mee te geven? En dat is verschillend, want de ene keer is meer eerstelijns gezondheidszorg, huisartsen, fysiotherapeuten zijn daarbij en de andere keer meer de verenigingen, maar er zit heel veel bereidheid om met de gemeente mee te denken. En dat moet je ook koesteren en het niet betuttelen van u, daar ben ik het zeer mee eens. Want daar zit natuurlijk een broos evenwicht in. Natuurlijk willen we dat iedereen gezond is, maar we kunnen het mensen niet opleggen. Ik kan niemand verbieden naar de McDonalds te gaan. En die McDonald's tegenover de school, op dat moment staat hij er en wij hebben geen instrumenten. Ik weet dat andere gemeenten wel geprobeerd hebben om daar deze voorziening, zullen we maar zeggen, weg te halen. Dus laten we gewoon ook realistisch daarin blijven.

De voorzitter: Voor dat u verder gaat, een interruptie van de heer Erwich.

De heer Erwich: Ja. Even inhakend op onze vrienden van McDonald's. Kijk, u zegt ze staan er nou eenmaal, maar dat is natuurlijk niet helemaal waar. Ik bedoel, toen de school gebouwd was, daarna is McDonalds gekomen en daar doelde ik zelf op, we gaan nu Wilderszijde natuurlijk neerzetten. Als mijnheer Donald denkt van, nou ik ga hier toch ook maar eens wat neerzetten, zet gewoon eens nee. Want er zijn er al vijf in Lansingerland. Hoe willen we dan nog waarmaken dat kinderen niet die vette hap moeten nemen?

De voorzitter: Mijnheer Erwich. Voor zover nodig, wethouder, een reactie.

Mevrouw Cnossen: Een duidelijke oproep en ik denk inderdaad aan de voorkant kun je dingen doen, maar mijn boodschap was nu kan ik die vestiging daar niet wegstrijken. Maar u heeft een punt. Dank u wel. Mevrouw Biharie vroeg van ja, hoe bereik je nou alle inwoners, want samenleving aan zet is mooi, dat zeggen we makkelijk, maar niet iedereen is staat om zelf mee te doen. En dat is wat ik al eerder zei ook juist die ongelijke aanpak dat wij onze partners aan zet zetten om dit ook te signaleren en mensen op te roepen om wel aan dingen mee te doen en mee te nemen. Dus die doelgroep proberen we juist via de partners, subsidiepartners te bereiken. En u had het inderdaad ook voor de horeca rond sport en scholen, het rookvrij maken. Nou, we hebben daar net iets van gezegd. We kunnen zelf het goede voorbeeld geven, ben ik zeer met u eens. Maar ik zie nergens een wet die verbiedt dat niet mag roken, dat zeg ik hem dubbel, maar u begrijpt wat ik bedoel. En wat ik net al zei, bij sport is alcohol ook iets, werd daarnet ook gezegd, wat ook wel bij die derde helft hoort en iets van gezelligheid meebrengt. Maar dan gaat het er juist om, ik ben het met u eens, goede voorbeelden geven, je wil niet om twaalf uur, als de

kinderen aan het sporten zijn, dat dan die biertap al opengaat. Maar goed, we weten niet precies hoe dat hier geregeld is, dus ik trek mijn woorden gauw weer terug als het niet waar is. Maar dat zijn bijvoorbeeld dingen die je met elkaar kunt afspreken. We hebben het net gehad inderdaad over dat niets zonder identiteitsbewijs, dat heb ik voldoende gezegd, versterking van de verenigingen, de bijdrage van de adviesraad sociaal domein heb ik denk ik ook aan u verteld dat zij heel actief hebben meegedaan aan onze participatie. Dank voor inderdaad de steun, denk ik, die we hier krijgen, maar misschien komt er in tweede termijn nog wel iets.

De voorzitter: Dank u wel ook wethouder. Geen verdere reacties meer van het college in deze eerste termijn.

Tweede termijn

De voorzitter: En ik acht het misschien niet onmogelijk dat er geen behoefte is aan een tweede termijn, dus ik wil even rondkijken of er commissieleden zijn die daar behoefte aan hebben. We kunnen ook gewoon een rondje maken op dezelfde volgorde, maar het gaat om de input die u nog meegeeft voor het vast te stellen Vitaliteitsakkoord, dus laten we ook daarop focussen. Dan ga ik dat even in dezelfde volgorde doen, mevrouw Biharie, dus dan kom ik als laatste bij u. U nog behoefte, mevrouw Molenaar? Dat is natuurlijk altijd het gevaar als er één schaap over de dam is.

Mevrouw Molenaar: Ja, maar als je het nou zo specifiek vraagt, dank je wel voorzitter. Ik denk dat we met alle bijdragen die er gekomen zijn, dat we heel veel mooie aanvullingen hebben gedaan en ik ben ook blij met wat de wethouder zegt. Ik moet zeggen dat ik zelf ook best wel lastig vond om te bepalen van wat zet je nou in een werkprogramma en wat is beleid en wat zijn randvoorwaarden en wat staat in de bijlage? Zo'n omgevingsvisie en zo, dus dat vond ik best wel ingewikkeld. Dus dank voor die toelichting, dus fijn dat de punten meegenomen worden die we hebben aangedragen en we kijken uit naar het vervolg.

De voorzitter: Helder. Dank u wel. Mijnheer Bergwerff nog.

De heer Bergwerff: Ja, een aanvullende vraag voorzitter, dat triggerde mij eventjes, dat antwoord op mijn vraag over die percentage gezonde vereniging of financieel gezonde vereniging dat onderzocht wordt. Zo zijn er heel veel prestatie indicatoren waar nog geen aantal of percentage achter staat. Bijvoorbeeld aantal verenigingen die rookvrij zijn, verenigingen met sportaanbod voor kinderen tot zes jaar of aantal ouderen die deelnemen aan bewegingsactiviteiten. Het lijkt me een gigantische klus om al die cijfers en percentages op te halen. Wel even mijn vraag, wat willen we nu precies bereiken met al die cijfers? Ik snap dat het fijn is om inzichtelijk te hebben, maar willen we nou concreet doelstellingen nastreven dat 10 procent 20 procent moet worden of is het meer om specifiek uitvoering te kunnen geven en te kunnen prioriteren? Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bergwerff. Ja, de heer Alsemgeest.

De heer Alsemgeest: Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, ik maakte net na mevrouw Biharie een beetje de opmerking van dat is wel heel erg betuttelend. En dat vind ik ook, maar ze heeft het beste met iedereen voor en ik vroeg net aan de heer Afalah hier naast mij van hoe laat gaat eigenlijk bij BVCV de biertap open en toen zei hij om twee uur of om twaalf uur 's middags. Ik denk ja, ik denk, daar zou wat mee kunnen gebeuren. Dat zou wel eens een beetje kunnen verleggen. En dan heeft mevrouw Biharie best wel een beetje gelijk.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Alsemgeest. U gaf niet aan of wil dat hij eerder of later opengaat. Dus dat laten we in het midden. Ik zag u nog, denk ik, mevrouw Van Splunter. Zag ik dat correct, ja?

Mevrouw Van Splunter: Ja, dank voorzitter en dank ook voor de toelichting. Ik haakte net natuurlijk ook wel even in, omdat ik ook wel weet dat we op dezelfde lijn zitten als het gaat over het stimuleren van gezond gedrag. En ik vroeg het eigenlijk dan wel om die discussie dan, de bevestiging vanuit onze PvdA-vrienden. Maar ik meen het eigenlijk wel oprecht dat ik vind dat als je een lokaal preventieakkoord hebt, dat je daar best als gemeentehuis een positie in mag nemen door inderdaad gewoon je gemeentehuizen rookvrij te maken in de buitenomgeving. Maar goed, dus die wou ik toch nog even meegeven.

De voorzitter: Ik wil daar nog even aan toevoegen, mevrouw Van Splunter, dat u nu input geeft op het Vitaliteitsakkoord. Als u andere besluiten wil afdwingen van welke aard dan ook, of dat nu gaat over het percentage sociaal van de extra woningen in Wilderszijde of het rookvrij maken van het hele gemeentehuis, zal u daar toch met een los voorstel voor moeten komen te zijner tijd. Maar goed, uw input is in ieder geval door de wethouder gehoord. Dat scheelt. Nog even het rondje afmakend, kom ik nog bij u, mevrouw Biharie.

Mevrouw Biharie: Ja, dank u wel voorzitter. Ik had nog een aantal korte vragen voor de wethouder. Is het financieel plaatje voor de ambities voor 2025 kostendekkend? Een tweede vraag is, expeditie Lansingerland is een mooi initiatief, maar ik zag dat er voor 2025 geen bedrag achterstond. Gaat dat door en wat is de status daarvan? En mijn derde vraag, zijn er vertrouwenspersonen bij de sportverenigingen al ingezet? Zo nee, zijn er eventueel initiatieven daarvoor? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Helder, mevrouw Biharie. Dan sluit ik de tweede termijn van de commissie. Ja, helder en gaan wij tot slot nog naar toch nog mijnheer Erwich. Mijnheer Erwich.

De heer Erwich: Ik neem aan dat u me gewoon niet heeft overgeslagen, maar het vergeten ben. Nee, Leefbaar 3B, die wilde alleen nog maar even zeggen dat die hoopt dat het college ons vier punten meeneemt. En ik ben er niet zo ruim in, maar ik wil toch even compliment geven over het stuk. Dat ziet er echt goed uit. Dank je wel.

De voorzitter: Helder, dank je wel, mijnheer Erwich. Ik was u niet vergeten hoor, maar u reageerde niet toen ik mijn vinger langs u bewoog. Dus. Ik zal dat nog nadrukkelijker doen in het vervolg, mijnheer Erwich. Maar wij gaan nu dan echt naar de tweede termijn van het college. Wethouder Cnossen.

Beantwoording college

Mevrouw Cnossen: Ja, dank u voorzitter. Nog een paar puntjes op de i zetten inderdaad. Die indicatoren, gigantische klus. We gaan niet van alles meten, zomaar voor de grap, maar wat wel belangrijk is, dat je ook nou misschien halverwege wil kijken van, werkt het nou, deze inzet? En als iets totaal geen effect heeft, dan zou je de prioriteit of het geld ergens anders aan kunnen besteden. Dus dat is het doel om toch een aantal dingen te meten. En ik weet hoe dat ook bij de begroting gaat, soms is het ook wel een beetje standaard allemaal, maar wij zijn dat echt wel in dit geval van plan, omdat je juist wil zien waar de inzet werkt. Gemeente, financieel plaatje, PvdA vroeg daarnaar. Ja, het hele programma Vitaliteit is gedekt vanuit de middelen die ook beschreven staan, in 25, maar ook het jaar daarna zeker. Expeditie Lansingerland, in 25 wordt dat langzaam afgebouwd, expeditie Lansingerland is destijds in coronatijd opgezet met NPO-middelen, nationaal programma onderwijs om jongeren weer met elkaar in contact te krijgen, te laten bewegen buiten et cetera en die NPO-middelen zijn langzaam maar zeker op, we moeten ze voor 1 augustus 25 opgemaakt hebben en we kunnen dus in 25 nog een paar activiteiten doen, de eerste twee weken van de zomervakantie, want die valt laat dit jaar. Maar dan is expeditie Lansingerland ook afgelopen. Maar we gaan daarmee wel proberen in een soort overgangperiode te kijken of verenigingen nou ook zelf dit soort activiteiten willen aanbieden. Want het kan voor hen ook nieuwe leden opleveren. Vertrouwenspersonen bij sportverenigingen, dat is wel de inzet ook van die versterking van sportverenigingen. Een aantal sportvereniging heeft een vertrouwenspersoon, maar dit is ook echt een aandachtspunt om verder te ontwikkelen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Cnossen. Dan zijn we aan het einde gekomen van de behandeling van agendapunt 5B, het werkprogramma Vitaliteit en zijn wij ook aan het einde gekomen van de bespreekpunten en gaan wij over naar agendapunt zes.

6. Stukken ter advisering aan de raad

a. Vaststellen 22ste wijziging van de Gemeenschappelijke regeling DCMR

De voorzitter: Dat zijn de stukken ter advisering aan de raad en daar heb ik voor u agendapunt 6A, het vaststellen van maar liefst de 22ste wijziging aan de gemeenschappelijke regeling DCMR. Ik weet niet of u het allemaal zo scherp heeft, want deze wijziging ligt voor vanwege de gewijzigde wet op de gemeenschappelijke regeling, de vorming van de fusiegemeente Voorne aan Zee en ten derde de inwerkingtreding van de omgeving wet. Enkele technische wijzigingen. En u heeft in januari van dit jaar

al in de commissie gesproken over deze voorgenomen wijzigingen en toen ook besloten om geen zienswijze in te dienen. De nu voorliggende werkelijke wijziging van de gemeenschappelijke regeling bevat enkel wat kleine technische tekstuele aanpassingen. Dus ik heb een heel korte vraag aan u, wenst u bespreking over dit agendapunt of kunnen wij, ik heb in ieder geval een commissie die bespreking wenst, dus dan gaan wij zeker over tot bespreking. Maar nogmaals, u hoeft niet alleen iets mee te geven als u dat niet wil of als u geen toevoeging heeft.

Eerste termijn

De voorzitter: Dan gaan we de behandeling van agendapunt 6A openen in de eerste termijn van de commissie. Dat wordt mijnheer Lieveerse.

De heer Lieveerse: Ja, ik wil er toch wat over zeggen, voorzitter, ook al leidt u het zo in dat u zegt, er is eigenlijk niets over te zeggen, want we hadden toen ook geen zienswijze ingediend. Maar daar heb ik niet spijt van, maar ik was toch onder de indruk van een aantal zienswijzen die andere collega gemeenten wel ingediend hebben. Met name Albrandswaard heeft een aantal punten aangegeven die ook overgenomen zijn in de nieuwe regeling. En daar heb ik complimenten voor, zoals voor het recht van inspreken bij de AB-vergaderingen. Want ja, DCMR is voor veel van ons een instantie die ver weg is. Maar terwijl we praten over nieuwe omgevingsvisie 2.0, te weten dat er een heel deskundige milieudienst is, is een groot goed. Dus ik denk dat het belangrijk is om gewoon volmondig te zeggen dat we tevreden zijn met een nieuwe regeling. En wat ons betreft is het wel een hamerstuk.

De voorzitter: Dat is goed om te weten. Dank u wel, mijnheer Lieveerse. Ik had dit zelf niet scherp over de zienswijze van andere gemeenten, dus het is ook om tien over tien nog niet te laten om te leren. Dank u wel. Ik zie de heer Kampinga gaan nog in deze eerste termijn.

De heer Kampinga: In uw inleiding zei u wat ik ook opgeschreven had en dan laat de rest van de tekst weg, hamerstuk.

De voorzitter: Ja, dank u wel, mijnheer Kampinga. Zijn er nog partijen die andere zaken in te brengen hebben? Nee, dat is niet het geval. Mevrouw Bouman, wilt u ook zeggen dat het een hamerstuk is voor u, mevrouw Bouman?

Mevrouw Bouman: Dat is wel de bedoeling dat ik dat ga zeggen. Want u heeft het gras voor velen weggemaaid voor de voeten, dus nou helder wat er nu staat te gebeuren. En ik ben het eens met heer Lieveerse dat we hebben daar in de commissie duidelijk over gesproken? Een aantal dingen zijn toen ook naar voren gehaald en dat heeft geresulteerd wat u zei, geen zienswijze, met andere woorden voor ons nu ook geen zienswijze hamerstuk.

De voorzitter: Helder. Dank u wel, mevrouw Bouman. Dan sluiten we de eerste termijn. Ik heb ook geen vragen aan het college gehoord. Ik zie wethouder Muis ook zijn hoofd schudden. Dus dan concludeer ik dat deze 22ste wijziging van de gemeenschappelijke regeling DCMR op de raadsvergadering eind november zal staan als hamerstuk. Dank u wel.

7. Actualiteiten uit het college

De voorzitter: Dan gaan wij over naar agendapunt zeven, de actualiteiten uit het college. U heeft allemaal de voortgangsrapportage kunnen lezen, met ook een aantal onderwerpen die deze commissie aangaan. Om daarmee te beginnen, zijn er daar actuele vragen over? Dat is het geval. De heer Diepeveen.

De heer Diepeveen: Ja, dank u. We hebben vragen over de nieuwe aanbesteding van noodpersonenvervoer. Ik kon dan lezen dat er veel verbeterd is op het gebied van punctualiteit. Alleen dat de doelstellingen nog niet gehaald worden. Wij zouden graag het rapport wat erbij hoort, ontvangen, omdat we zelf even kunnen kijken van hoever staan we van die doelstelling af?

De voorzitter: Oké. Dus mag ik uw vraag verwoorden als kunnen we het rapport ontvangen? Oké, helder. Even kijken, mijn linkerzijde, kunt u dat beantwoorden, wethouder Cnossen?

Mevrouw Cnossen: We zijn er. Hoe ziet dat? Ik weet het niet zeker. Ik ga het navragen, mijnheer Diepenveen, via de voorzitter of dat echt een rapport is wat je zo even rondstuurt. Maar daar heb ik geen idee van. Maar de overweging vanuit het college was wel om nu niet weer te veranderen, omdat het net een beetje in goede banen gaat. Ja.

De voorzitter: Helder. Andere vraag nog van mevrouw Bouman.

Mevrouw Bouman: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik heb ook het een en ander gelezen ter verlenging van het contract is het misschien mogelijk dat wij tussentijds, voor dat u begint met eind 2025, om te kijken voor de verlenging van het contract, dat wij tussentijds op de hoogte gesteld worden hoe de voortgang is met betrekking tot het vervoer van nood?

De voorzitter: Dat was ook uw vraag, mevrouw Biharie?

Mevrouw Biharie: Dat klopt, voorzitter. Ja.

De voorzitter: Is dat mogelijk, wethouder Cnossen, om nog een voortgangspunt in te bouwen?

Mevrouw Cnossen: Het is altijd mogelijk, maar het is wel zo dat na de grote klachtenregen van vorig jaar het nu eigenlijk goed is misschien overdreven, want er gaat best wel nog iets mis, maar dat we over het algemeen heel erg tevreden zijn over de dienstverlening, maar ik kan dat voor u navragen. Maar we moeten, voorzitter, ook uitkijken dat we niet met overstelping van allerlei rapporten en meldingen, et cetera komen. Maar ik ga het voor u navragen, net als de vraag die ik van Leefbaar 3B kreeg.

De voorzitter: Helder. De heer Scheringa ook nog over dit punt?

De heer Scheringa: Ja, graag voorzitter. Op zich, ik vond het positief te lezen dat het verbetert. Ik vroeg me af deze zijn lessons learned, van waar je vandaan kwam en waar nu naartoe gaat, er komt een nieuwe aanbesteding aan. Worden deze lessons learned dan ook in de aanbesteding meegenomen, zodat het een volgende keer vanaf begin af aan goed kan gaan?

De voorzitter: Tot slot op dit punt, wethouder Cnossen.

Mevrouw Cnossen: Ja, lessons learned is vooral arbeidsmarkt, mensen die het werk willen doen, daar gaat het om. Daarom is de vorige vervoerder ook gestopt, omdat hij gewoon het personeel niet meer had. En dat ligt buiten het beïnvloedingssysteem wat wij hier als gemeente hebben.

De voorzitter: Helder. Zijn er nog zaken te melden proactief vanuit het college? Voortgang? Mijn rechterzijde, wethouder Muis, wethouder Hoek? Dat is niet het geval.

8. Actualiteiten uit de commissie

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt acht, actualiteiten uit de commissie. Heeft een van u allen nog een actualiteit te melden? Nee, dat is niet het geval. Nou, uw voorzitter heeft dat ook niet, dus dat scheelt.

9. Verbonden partijen

De voorzitter: Agendapunt negen, verbonden partijen, wil ik allereerst even wijzen op het feit dat de heer Lieveerse als raadsrapporteur drie verslagen van de algemeen bestuur GRJR en de GGD heeft aangeleverd. Wilt u daar iets aan toevoegen, mijnheer Lieveerse? Wilt u dat nog kort toelichten? Ja. Gaat u gang.

De heer Lieveerse: Ja, want ik probeer ze zo neutraal te schrijven dat dan misschien een soort verstopt zit wat ik er ook een beetje van vind. En dat is toch wel misschien nuttig om als medecommissielid te horen. Bijvoorbeeld die van 13 september, daar heeft onze wethouder naar onze tevredenheid, denk ik, gevraagd om meer rapportage te ontvangen over de zogenaamde RBOK, de regionale bestuursopdracht kostenbeheersing. Hoe gaat de GR om met 50 maatregelen, nota bene, om de kosten terug te kunnen

dringen? Nou, mooi denk je dan, maar dan de volgende vergadering, 11 oktober, dan wordt nota bene dat stuk van de agenda in een besloten deel besproken. Ofwel, dan zit ik in te loggen en dan mag ik niet horen hoe dat gaat, kan ik u dus er niets over vertellen. Terwijl de stukken die erbij geleverd staan wel heel boeiend zijn, want dan wordt er met een verschil van 12 dagen een verschil van 3,7 miljoen vastgesteld in de verwachtingen over dit lopende jaar, met een tabel erbij waarin ik zie dat het met onze eigen gemeente ook helemaal niet geweldig gaat met de kostenbeheersing op het gebied van de specialistische jeugdzorg. Dus ja, er is nog wel een slag te maken wat dat betreft. Wat de GGD betreft, heb ik uitvoeriger over geschreven in het verslag wat u kunt zien. Interessant is de samenwerking tussen GGD en CNG, die aan het groeien is op het gebied van vaccinatie. Dat is natuurlijk heel belangrijk. Degene die er belang in stellen, kan ook een factsheet geven, die kreeg ik nou vandaag pas nagestuurd. De factsheet hoe het staat in onze gemeente, maar ook allerlei andere gemeentes, Rotterdam. Wat betreft, helaas, het dalende aantal ouders die hun kind laat vaccineren of mensen die überhaupt zich laten vaccineren. Gezondheidsmonitor, je kan zeggen de uitkomst niet verrassen, maar het is wel heel triest om te horen dat met name jonge meiden het slecht gaat met het mentaal welbevinden. En dan moet je echt denken aan zelfmoord. Het is gewoon heel triest om dat te horen dat die cijfers echt de verkeerde kant op gaan. Een half jaar rapportage, als mensen zeggen, ik wil dat graag ontvangen, kan ik het ook toesturen. Wat positief nieuws is, wat onze wethouder heeft verdedigd in het AB, wordt nu ook uitgevoerd. In februari krijgen wij een informatiebijeenkomst en als het goed is, wordt het zowel voor degenen die naar het kantoor willen gaan van GGD als degenen die online willen deelnemen, mogelijk om dan kennis te nemen van wat onze GGD zoal doet voor ons.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Lieverse en laat mij dan namens de commissie en de raad zeggen, dank u wel voor uw inzet op deze dossiers. Zijn er nog vragen van de commissie naar aanleiding van de verslagen van de heer Lieverse? Nee. Andere verbonden partijen waar, die of gene nog iets over wil melden? Ook dat is niet het geval.

10. Rondvraag en sluiting

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt tien. Dat is normaal gesproken de rondvraag en sluiting, maar zoals aan het begin van deze vergadering gemeld, hebben wij geen rondvraag. Dus rest enkel de sluiting en rest mij u alleen een heel prettige avond te wensen. Dank voor uw inzet. Ik sluit de vergadering.